

**ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
ของนักเรียนวัยรุ่นนตอนต้น**

นางอรณัฎฐา โยธะกา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**The Effects of a Guidance Activities Package for Development of
Social Responsibility Behaviors of Early Adolescent Students**

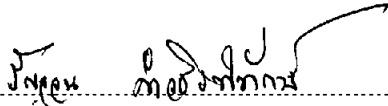
Mrs. Onnuttha Yotaga

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

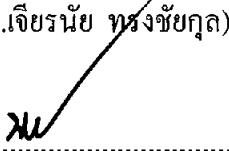
2008

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น
ชื่อและนามสกุล นางอรณัฐรา โยธะกา
แขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ชาติไทย

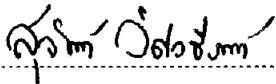
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รณจวน คำวชิรพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ชาติไทย)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 12 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552

**ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น**

ผู้วิจัย นางอรณัญญา โยระกา **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล (2) รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์
ชาติไทย **ปีการศึกษา** 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม และ(2) เปรียบเทียบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี จากโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2551 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 2 ห้องเรียน รวมนักเรียน 60 คน สุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มวิจัย 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน จับสลากให้เป็นกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม และกลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

(1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 10 กิจกรรม (2) แบบวัดจำนวน 4 แบบวัด คือ แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .86, .68, .75 และ .76 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่างกันมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น จิตลักษณะ

Thesis title: The Effects of a Guidance Activities Package for Development of Social Responsibility Behaviors of Early Adolescent Students

Researcher: Mrs. Onnuttha Yotaga; **Degree:** Master of Education (Guidance);

Thesis advisors: (1) Dr. Chiaranai Songchaikul, Associate Professor;

(2) Dr. Tassanee Chartthai, Associate Professor; **Academic year:** 2008

ABSTRACT

The purposes of this research were to: (1) compare social responsibility behaviors of early adolescent students who received training by a guidance activities package for development of social responsibility behaviors with those of students who did not receive such training; and (2) compare social responsibility behaviors of early adolescent students with different levels of psychological characteristics readiness.

The research sample consisted of 60 purposively selected male and female early adolescent students, aged 13 – 15 years, from two intact classrooms of Chanthaburi Municipal School 2, Chanthaburi Province, in the 2008 academic year. One classroom of 30 students was randomly assigned as the experimental group; the other classroom also of 30 students, the control group. The employed research instruments consisted of (1) a guidance activities package for development of social responsibility behaviors, comprising 10 activities; and (2) four assessment scales, namely, a scale to assess social responsibility behaviors, a scale to assess moral reasoning, a scale to assess future orientation-self control, and a scale to assess the internal locus of control, with reliability coefficients of .86, .68, .75, and .76 respectively. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, and two-way analysis of variance.

Research findings revealed that (1) early adolescent students who were trained with the guidance activities package for development of social responsibility behaviors in school had significantly higher level of social responsibility behaviors, at the .01 level, than that of students who did not receive such training; and (2) early adolescent students with different levels of psychological characteristics readiness did not differ significantly in their social responsibility behaviors.

Keywords: Guidance activities package, Social responsibility behavior, Early adolescent students, Psychological characteristics

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ เอาใจใส่ ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล และรองศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ ชาติไทย ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่มีคุณค่ายิ่ง ตลอดจนติดตาม และดูแลการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านประธานการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์วิไลลักษณ์ ชูสกุล อาจารย์สายชล สิงห์สุวรรณ อาจารย์ชมพูนุช อานามวัฒน์ อาจารย์สุภณีดี ศาสสะเน และอาจารย์ทอปัด ชุ่มประดิษฐ์ ที่ได้กรุณา ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

ขอขอบคุณคุณครูปีทมา พนารักษ์ ที่กรุณาเป็นผู้ช่วยในการดำเนินการทดลอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี ที่ได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนักศึกษาปริญญาโท แผนกวิชาการแนะแนว รุ่นที่ 4 โดยเฉพาะคุณพีวีชรียา แจ่มใส และคุณพีธีเครือวัลย์ พนมศิริณ ผู้เป็นกัลยาณมิตรของผู้วิจัยที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชี้แนะ ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณบัญญัติ โยธะกา พร้อมลูกๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจอย่างดียิ่ง

คุณประ โยชน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบอบแด่บุพการี บุรพจารย์ และ กัลยาณมิตรทุกท่าน ขออานิสงส์แห่งประ โยชน์นี้ โปรดแผ่ไปยังบุคคลที่ผู้วิจัยได้กล่าวนามไว้แล้ว ข้างต้นให้มีความสุข ความเจริญยิ่งขึ้นไป

อรณัญญา โยธะกา

พฤศจิกายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม	8
ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม	18
ปัจจัยเชิงเหตุผลสมทบกับการฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
รูปแบบการวิจัย	32
ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปร	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลและสถิติที่ใช้	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	59
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	64
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน	70
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปการวิจัย	72
อภิปรายผล	74
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	88
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	89
ข แบบวัด	96
ค คุณภาพของแบบวัด	110
ประวัติผู้วิจัย	113

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย	34
ตารางที่ 3.2 แสดงรูปแบบการวิจัย	34
ตารางที่ 3.3 แสดงคุณภาพของแบบวัดในการวิจัย	46
ตารางที่ 3.4 แสดงผังการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว	47
ตารางที่ 3.5 ตารางการดำเนินการทดลอง	53
ตารางที่ 4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	60
ตารางที่ 4.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย	61
ตารางที่ 4.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	62
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มการฝึก	65
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	67
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน	67
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับความเชื่ออำนาจในตน	68
ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับความพร้อมทางจิต	69
ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัวแปร	71

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 ต้นไม้จริยธรรมตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงจิตลักษณะพื้นฐาน	23
ภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการกำหนดกลุ่มวิจัย	32
ภาพที่ 3.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	33
ภาพที่ 3.3 แสดงขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย	39
ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	61
ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย	62
ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง	64

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดหลักการในการจัดการศึกษาของชาติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของการจัดการศึกษาทั่วไปที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข” (กรมวิชาการ, 2545) ซึ่งสถานศึกษาควรเน้นกระบวนการเรียนรู้โดยการฝึกทักษะต่างๆเพื่อนำไปประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกัน แก้ไขปัญหา ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กรมวิชาการ, 2544) ซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการด้านต่างๆในโลกยุคการสื่อสารที่ไร้พรมแดนทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทุกๆด้านอย่างรวดเร็ว มนุษย์ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต และการปรับตัวการจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพเพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 วรรค 2 กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และวรรค 3 เรื่องการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่เน้นการพัฒนาให้คนมีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวิธีคิดอย่างมีเหตุผล สามารถแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้าน ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด การมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ทางวิชาการอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ต้องให้มีวิชาชีพ วิชาชีวิต หรือทักษะชีวิต เพื่อสามารถปรับตัวให้อยู่รอดปลอดภัย มีความสุข เป็นคนดี มีคุณภาพของสังคมด้วย

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเอง มีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงานและอาชีพ มีชีวิตและสังคม มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ให้เป็นคนดีมีคุณภาพ ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือเป็นคนดี มีปัญญาและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่มุ่งพัฒนาให้มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 2) พฤติกรรมรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ เนื่องจากการกระทำทุกอย่างจะดีหรือเลวย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมรับผิดชอบของบุคคล บุคคลที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบสูง ย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ การงานทั้งของตนเองและที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีพฤติกรรม รับผิดชอบต่ำย่อมไม่สนใจต่อหน้าที่การงาน ปล่อยปละละเลยเป็นผลให้ตนเองและสังคมเสียหาย พฤติกรรมรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคมและเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ แต่สังคมปัจจุบันนี้ ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะพบว่า ปัญหาความวุ่นวายต่างๆที่เกิดขึ้นมักเกิดจากการขาดความรับผิดชอบต่อคนในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนในสังคมโดยทั่วไปส่งผลกระทบทำให้การพัฒนาประเทศล่าช้า ดังตัวอย่างงานวิจัยและพัฒนาระบบของกองวิชาการและแผนงานกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (2541 : 70) ระบุว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่สำคัญยิ่ง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ในสังคมปัจจุบันต้องการบุคคลที่มีลักษณะที่สมบูรณ์ มีความพร้อมใน 3 ด้าน คือ ความรู้ความสามารถ มีสุขอนามัยดี และมีความประพฤติดี มีคุณธรรม มีจริยธรรม เห็นได้ว่าการมีจริยธรรมดีเป็นลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ ความรับผิดชอบจัดเป็นจริยธรรมอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ ต่อความสงบสุขของสังคม ถ้าสังคมใดขาดคนที่มีความรับผิดชอบ มักจะพบว่าสังคมนั้นมีแต่ความวุ่นวาย เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ อากาศเสีย มีควันพิษ ซึ่งเกิดจากการกระทำของบุคคลที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม หากทุกคนทราบบทบาทหน้าที่ของตน ตระหนักถึงผลเสียจากการกระทำที่ไม่รับผิดชอบต่อสังคมก็คงไม่เกิดปัญหาดังกล่าว”

วัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี เป็นวัยคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็ก และความเป็นผู้ใหญ่ และวัยนี้เป็นวัยของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างมาก การปรับตัวและความรับผิดชอบก็มีน้อย ประกอบกับความก้าวหน้าที่ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการสื่อสารและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนที่เข้ามาอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากขึ้นเรื่อยๆและเป็นส่วนที่ผลักดันให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ขอบอยู่ในโลกส่วนตัว ไม่สนใจสังคมรอบข้าง เห็นแก่ตัว ชี้อผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ไม่รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่จะเป็นโทษต่อส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบนี้นับวันจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็น พฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อเพื่อน ต่อสถานศึกษา ต่อชุมชน และต่อประเทศชาติ หากไม่ได้รับการแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวจะทำให้เกิดผลเสียต่ออนาคตทั้งของวัยรุ่นเอง และยังส่งผลกระทบต่อ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ดังนั้นพฤติกรรมรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นควรควร จะได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีจิตสำนึกที่ดี เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติในอนาคต

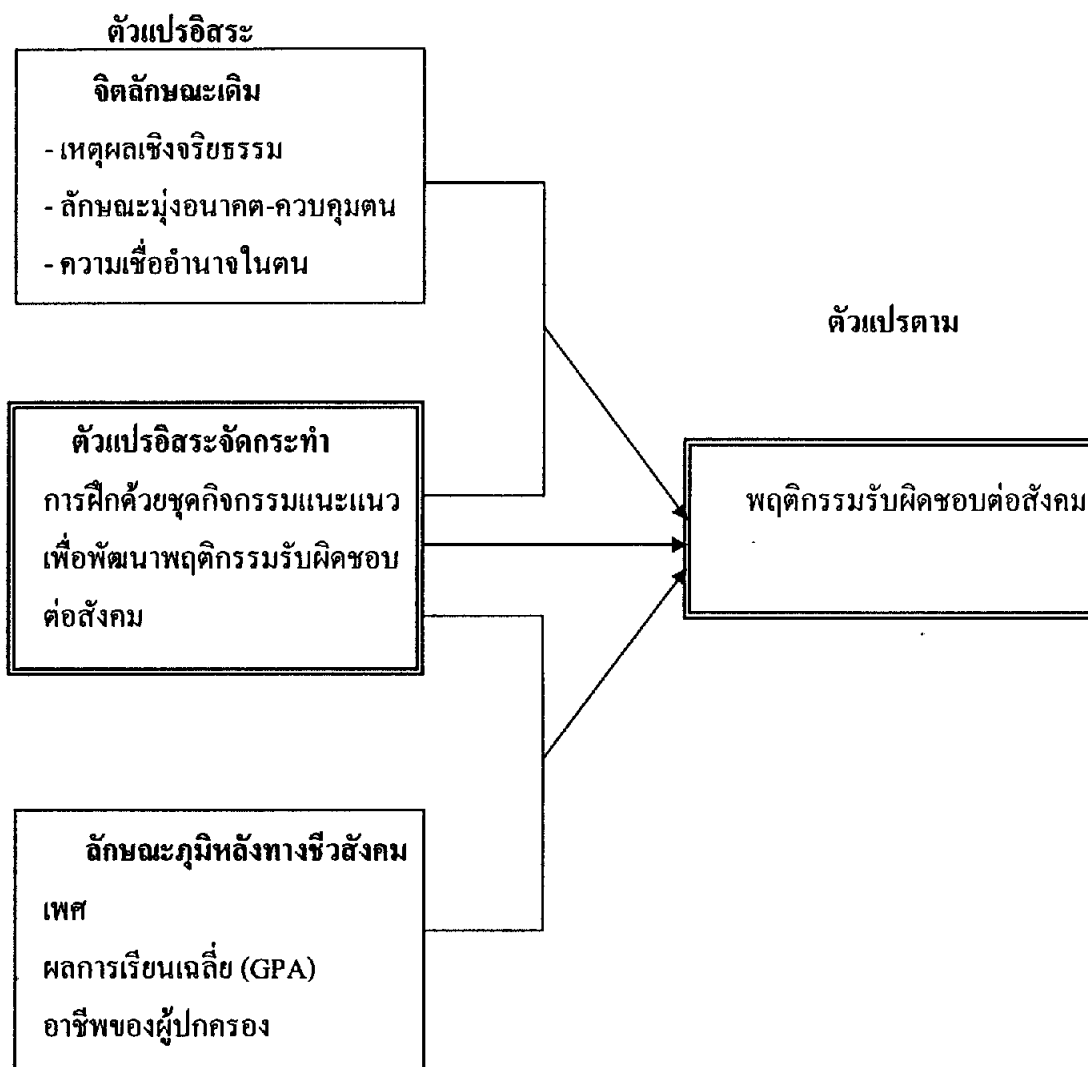
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ให้มีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อสถานการณ์ หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคนในฐานะสมาชิกที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรม ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การช่วยรักษาสาธารณสมบัติ การสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม และการสร้างสรรค์ความเจริญอกงามให้แก่สังคม เพื่อเป็นแนวทางให้นักแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่ นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นประชากรผู้มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ระหว่างนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

4.2 นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรม
 แนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียน
 วัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากร เป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ชายและหญิง อายุ 13-15 ปี ซึ่งกำลังศึกษา
 ในช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 320 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ชายและหญิงอายุ 13-15 ปี ซึ่งกำลังศึกษา
 ในช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 60 คน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

5.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระจัดกระทำ ได้แก่ การฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมแนว
 พัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม และการฝึกโดยกิจกรรมแนวอื่นๆ

2) ตัวแปรอิสระที่ไม่ได้จัดกระทำ ได้แก่

(1) ตัวแปรจิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะ
 มุ่งอนาคต-ควบคุมตน และ ความเชื่ออำนาจในตน

(2) ตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม มี 3 ตัวแปร คือ เพศ ผลการเรียน
 เฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 กิจกรรมแนว หมายถึงกิจกรรมที่สร้างขึ้น ตามหลักทฤษฎีทางการแนว
 และ/หรือทางจิตวิทยา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีคุณลักษณะ ทักษะ
 ความสามารถตามเป้าหมาย ในขอบข่ายการแนว

6.2 ชุดกิจกรรมแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรม
 แนวหลายๆกิจกรรมที่นำมารวมกัน โดยนำหลักการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และขอบข่าย
 ของการแนว

เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยวิธีการฝึก แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เช่น เล่นเกม บทบาทสมมติ การอภิปราย เป็นต้น ซึ่งสามารถสรุปความรู้และประสบการณ์เป็นองค์รวม เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 1) คู่มือผู้ให้บริการ 2) คู่มือผู้รับบริการ 3) สื่อหรืออุปกรณ์

6.3 พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสถานการณ์หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมที่ตนดำรงอยู่ ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกที่ดี การมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำเพ็ญคนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การช่วยรักษาสาธารณสมบัติ การช่วยสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม และการสร้างสรรค์ความเจริญอกงามให้แก่สังคม

6.4 นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น หมายถึง นักเรียนอายุ 13-15 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี

6.5 จิตลักษณะเดิม หมายถึง ลักษณะทางจิตของบุคคลที่เป็นสาเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ในการวิจัยนี้ ได้แก่ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (3) ความเชื่ออำนาจในตน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ได้ความรู้ในการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
- 7.2 ได้นวัตกรรมทางการแนะแนว ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถนำไปใช้กับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นได้อย่างเหมาะสม
- 7.3 ได้แนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจิตลักษณะ และ/หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวล เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบในการศึกษา โดยจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
 - 1.1 แนวคิด หลักการ ทฤษฎีพื้นฐานของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
 - 1.2 การวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
 - 1.3 การพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
2. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
 - 2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.2 หลักการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.3 หลักการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
3. ปัจจัยเชิงเหตุผลด้านจิตลักษณะเดิมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
 - 3.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 3.2 ลักษณะมุ่งอนาคต- กวควบคุมตน
 - 3.3 ความเชื่ออำนาจในตน
4. ลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
 - 4.1 เพศ
 - 4.2 ผลการเรียนเฉลี่ย
 - 4.3 อาชีพของผู้ปกครอง

1. พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

1.1 แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐานของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

ในการประมวลเอกสาร แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ได้อธิบายถึงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมโดยตรง และที่เกี่ยวข้องหรือเป็นพฤติกรรมที่ใกล้เคียง มาร่วมในการประมวลเอกสารในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งจะได้นำเสนอในรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม(Social Responsibility) ไว้หลายท่านดังนี้ พจนานุกรม New Standard Dictionary of the English Language (1966 อ้างถึงใน อมรรวณ แก้วผ่อง : 2542) ให้ความหมายไว้ว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลกระทบของตน มีความซื่อสัตย์ไว้วางใจได้ สามารถจัดหางาน และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังหมายถึง ความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ กฎศีลธรรม และหลักธรรมอีกด้วย” ส่วนกรมสามัญศึกษา(2526 : 66) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่า “พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนและสังคม ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้และช่วยแก้ปัญหาของสังคม” นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มสื่อมวลชน และกลุ่มสมาคม-มูลนิธิ (2526) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมไว้ดังนี้ กลุ่มสื่อมวลชนได้ให้ความหมายต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง “รู้จักฐานะและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม และปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม โดยให้ตระหนักและยอมรับว่าประโยชน์จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากขาดประโยชน์ส่วนรวม ไม่ละเลยที่จะเสียสละส่วนตน และการกระทำในสิ่งที่จะรักษาหรือยังให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม” ส่วนกลุ่มสมาคม-มูลนิธิ ให้ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง “การรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อส่วนรวม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม และชักจูงบุคคลอื่นให้ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความผาสุกของสังคม” ส่วนจรรยา สุภาพ (2521:84) อธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมว่า “เป็นการยอมรับและสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปิดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ผลดียิ่งขึ้น” ส่วนกรมสามัญศึกษา (2526 : 66-92) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ต่างๆของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้สังคมและชุมชนอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ และช่วยแก้ปัญหาสังคม” ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ธนวิบูลย์ (2540:40) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่าพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง “การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามระเบียบข้อบังคับของสังคม ช่วยรักษาสมบัติส่วนรวม ให้ความร่วมมือในการทำงานช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของชุมชนตามความสามารถ รู้จักหน้าที่ของตน ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว สถาบันการศึกษา หรือสถาบันต่างๆในชุมชน รักษาผลประโยชน์ ชื่อเสียงของสถาบันต่างๆในสังคมและสร้างความเจริญให้เกิดขึ้น” ซึ่งคล้ายกับ พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 141-147) ได้กล่าวว่า “พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง “ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนอยู่ ตั้งแต่สังคมขนาดเล็กๆ จนถึงสังคมขนาดใหญ่ๆ ที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ในสังคมนั้นๆ” และ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542:15) ก็ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวมว่า หมายถึง “การรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม อันได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม”

สรุปพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมหมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสถานการณ์หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมที่ตนอยู่ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคมด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การช่วยรักษาสาธารณสมบัติ การสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม การสร้างสรรค์ความเจริญของงานให้แก่สังคม และการช่วยจูงใจให้บุคคลในสังคมมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ

1.1.2 ความสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) กล่าวว่าไว้ว่า พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคล เป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน คนที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น ทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมาย ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทางสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ พวงทอง ภักดิ์ไทย (2542) ที่กล่าวว่า ความสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลักษณะของพลเมืองดีที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่ทำให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข ในทำนองเดียวกันเฉลิม คำแก้ว (2542) ก็ได้กล่าวว่า พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งสำคัญ และมีความ

จำเป็นที่จะต้องรีบปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ส่วนกรมการศาสนา (2524) กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบที่มีผลต่อสังคมดังนี้

1. ทำให้เป็นคนตั้งใจจริง รักหน้าที่การงานของส่วนตนและส่วนรวม
2. เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองและหมู่คณะ
3. เป็นคุณสมบัติของคนในชาติที่เจริญแล้ว
4. เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย
5. ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ไชยรัตน์ ปราณี (2531) ได้กล่าวไว้ว่า หากบุคคลมีพฤติกรรมรับผิดชอบจะมีผลต่อสังคมดังนี้

1. เป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่อง และเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
2. เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม
3. เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

สรุปความสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมได้ว่า เป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมควรปฏิบัติ เพราะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นพลเมืองดี และยังมีความสำคัญต่อสังคม ช่วยให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น เป็นคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงควรพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแก่นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น เพื่อเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาประเทศต่อไป

1.1.3 ลักษณะของบุคคลที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

อรทัย จันทวิชานวนษ์ (2523 : 6) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมไว้ดังนี้

1. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
2. เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์
3. มีวินัยในตนเอง
4. การตรงต่อเวลา
5. ยอมรับผลของการกระทำของตนเอง
6. ปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเองและที่มีต่อสังคมให้ดียิ่งขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539 : 83-95) กล่าวว่า คนที่มีพฤติกรรม
รับผิดชอบต่อสังคมมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด และสุดกำลังความสามารถ ไม่ว่าจะ
จะต้องเผชิญอุปสรรคมากน้อยเพียงใด

2. ทำงานเสร็จและทันเวลาที่กำหนด

3. กล้ารับในส่วนที่เป็นความผิดของตน

4. ตรงต่อเวลาในการทำงานหรือนัดหมาย

แซนฟอร์ด (Sanford, 1970:65 อ้างถึงใน จินตนา ธนวิบูลย์ชัย 2540:95) ระบุว่า
ลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม นั้นจะสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน หน้าที่อันพึง
ปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดา มารดา ญาติพี่น้อง บุคคลทั่วไป และต่อประเทศชาติอย่างดีที่สุดเต็ม
ความสามารถ

สรุปได้ว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมจะต้องเป็นบุคคลที่มี
วินัย ตรงต่อเวลากระทำตามหน้าที่ ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย
อย่างเต็มความสามารถ และมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ
อย่างดีที่สุด

1.1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

1) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1986 อ้างถึงใน
ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2540:43) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอายุ และ
พัฒนาการสติปัญญา 6 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2-7ปี) จริยธรรมระดับต่ำ
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี) จริยธรรมระดับต่ำ ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่น
เห็นชอบ (10-13 ปี) จริยธรรมระดับกลาง ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี)
จริยธรรมระดับกลาง ขั้นที่ 5 หลักการทำงานตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป) จริยธรรมระดับสูง และ
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่) จริยธรรมระดับสูง ซึ่งโคลเบอร์กเห็นว่าจากการพัฒนา
ทางการเรียนรู้ในขณะที่ยังเด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภท
ต่างๆจะช่วยให้ผู้ที่ความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและผู้อื่นจะช่วยให้เขาพัฒนาทาง
จริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะการพัฒนาจริยธรรมมิใช่การรับความรู้จากการพรี
สอนจากผู้อื่น โดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น และ
บทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่างๆซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน แต่ใน
ขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าจะบุคคลจะอยู่ใน
กลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม

สรุปได้ว่า ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก สามารถพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมได้ ซึ่งการพัฒนานั้นต้องสัมพันธ์กับอายุ และพัฒนาการทางสติปัญญา จากหลักการพัฒนาทางจริยธรรม ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแก่นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ซึ่งมีจริยธรรมระดับกลาง จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมในระดับที่สูงขึ้นไปได้

2) ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ปรีชา วิหคโต (2545:9-22,26) ที่กล่าวว่า ธรรมชาติของมนุษย์ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มี 4 ประการ คือ ประการที่ 1 มนุษย์เกิดมาไม่ดีไม่เลว แต่จะเริ่มต้นชีวิตในลักษณะที่ว่างเปล่า ประการที่ 2 มนุษย์เป็นสิ่งที่ชีวิตที่สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมแบบแผนพฤติกรรมมนุษย์ จะเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ประการที่ 3 พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้และจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และประการที่ 4 มนุษย์สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้แม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมก็ตาม ซึ่งแนวคิดและวิธีทดสอบของทฤษฎีแบบพฤติกรรมนิยม ในระยะที่ 3 เป็นระยะที่มีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมเกิดจากการสังเกต (Observation Learning) ได้แก่ การเห็นตัวแบบ (Modeling) ผู้สังเกตจะคิดว่าตัวแบบทำอะไร แล้วได้รับการกระทำอะไร ในวันข้างหน้าผู้สังเกตจะระลึกแบบแผนพฤติกรรมและทำตามตัวแบบนั้น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีความเชื่อว่ามนุษย์เกิดมาอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมเป็นผลมาจากการเรียนรู้ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองซึ่งพฤติกรรมต่างๆสามารถพัฒนาได้ โดยการเรียนรู้ การสังเกต และการทำตามตัวแบบ

3) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เป็นทฤษฎีที่พัฒนาโดย แบนดูรานักจิตวิทยาชาวอเมริกัน (Albert Bandura, 1986:51-69) อ้างถึงใน สุภาสิณี นุ่มเนียม 2546:34-35) เขามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ในการแสดงออกของพฤติกรรมของคนเราส่วนใหญ่นั้นเกิดขึ้นเนื่องมาสังเกตตัวแบบ (Modeling) ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ การเอาใจใส่ การเก็บจำ การแสดงออก และสิ่งจูงใจ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจากตัวแบบ (Modeling Social Learning Theory) การเรียนรู้จากตัวแบบตามทฤษฎีนี้ตัวแบบที่ใกล้ชิดมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะกระบวนการแรกในการเรียนรู้คือ ความสนใจ หรือการเอาใจใส่ (Attention Processes) เป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบและผู้เรียนแบบอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้เรียนแบบจะไม่สามารถเรียนรู้ได้มากนัก ถ้าหากว่าเขาไม่สนใจในตัวแบบ นอกจากนี้การแสดงออกของตัวแบบที่อยู่ใกล้ชิด จะแสดงให้เห็นพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งหนึ่งให้ผู้เรียนรู้หรือเด็กได้

เห็นบ่อยครั้งกว่าผู้อื่น เช่น ผู้ปกครองแสดงความรับผิดชอบทุกครั้งที่มีมอบหมายงานแล้วแสดงความรับผิดชอบบ้าง ไม่รับผิดชอบบ้าง เช่น ให้สัญญากับเด็กแล้วทำบ้างไม่ทำบ้าง เด็กก็จะรับรู้ถึงพฤติกรรมนี้เช่นกัน และจะส่งผลถึงกระบวนการต่อมา คือ กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) พฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ปกครองไว้โดยกลไกการทบทวนพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบที่ผู้ปกครองสัญญากับเด็กทุกครั้งอยู่ภายในผ่านกระบวนการรับรู้ และเมื่อเกิดเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นกับเด็ก เช่น ผู้ปกครองให้เด็กสัญญาบางสิ่งบางอย่างกับตน เด็กก็จะใช้ข้อมูลย้อนกลับโดยเทียบเคียงกับตัวแบบ ในกระบวนการแสดงออก (Production Processes) เป็นพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสัญญาตามที่ตัวแบบแสดงพฤติกรรมนั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) ที่เกี่ยวกับสิ่งกระตุ้นจากภายนอกด้วย เช่น การได้รับคำชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการทำตามสัญญา ทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขามีคุณค่า มีความภูมิใจ ในที่สุดก็จะทำให้รู้สึกชอบ พอใจ พร้อมทั้งจะแสดงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสัญญา เมื่อมีเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นอีก ในที่สุดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่แสดงออกซ้ำๆ กันของเด็กก็จะกลายเป็นนิสัยของเด็กต่อไป

สรุป จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นมีทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมว่า พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกตามความคาดหวังและการยอมรับของสังคม เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมให้ผู้อื่นยอมรับตน โดยเคารพตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกฎหมาย และตัวแบบมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

1.2 การวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

การวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ได้มีผู้สร้างไว้ในงานวิจัยก่อนหน้านี้นี้ได้แก่ วัลภา ดวงชาวม (2539) โดยใช้แบบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวทไศศึกษา จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 50 ข้อ ซึ่งมีรูปแบบเป็นมาตรฐานค่า (Rating Scale) ชนิดกำหนดข้อความให้ประมาณค่าความถี่พฤติกรรมของตนเองที่แสดงออกถึงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีคำตอบ 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังมีแบบวัดของ คุณิต อุทิศพงษ์ (2547) ซึ่งได้สร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 50 ข้อ ซึ่งมีรูปแบบเป็นมาตรฐานค่า (Rating Scale) ชนิดกำหนดข้อความให้ประมาณค่าความถี่พฤติกรรมของตนเองที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม มีคำตอบ 7 ระดับ คือ 1 = ไม่เคยหรือน้อยครั้งที่สุด 2 = น้อยครั้งมาก 3 = น้อยครั้ง 4 = บางครั้ง 5 = บ่อยครั้ง 6 = บ่อยครั้งมาก และ 7 = เป็นประจำ

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นใหม่ ตามนิยามปฏิบัติการ โดยครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การช่วยรักษาสาธารณสมบัติ การสวดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม การสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามให้แก่สังคม และการช่วยจูงใจให้บุคคลในสังคมมีพฤติกรรมรับผิดชอบ การสร้างแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งแบบวัดมีลักษณะข้อความเป็นทั้งทางบวกและทางลบจำนวน 20 ข้อ ใช้มาตราประเมินรวมค่า 6 อันดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย คะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 20 ถึง 120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูง ผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมต่ำ

1.3 การพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

1.3.1 การพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมโดยธรรมชาติ คือ การที่บุคคลได้รับประสบการณ์จากครอบครัว สังคม และสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และจากสภาพแวดล้อมทางสังคมของแต่ละคน ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528 :8) กล่าวว่า “การอบรมเลี้ยงดูจากผู้ใกล้ชิดจะมีผลต่อเด็กทั้งทางคำพูดและการกระทำ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร จะมีผลเกี่ยวข้องกับลักษณะทางจิตและพฤติกรรม” นอกจากนี้ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเห็นตัวแบบก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละบุคคลนอกเหนือจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

1.3.2 การพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมโดยการฝึก ครอบครัวและโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กได้หลายวิธีทาง นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่า การถ่ายทอดลักษณะทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งนี้ทำได้โดยผ่านตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในสังคม เช่น บิดาหรือมารดาจะถ่ายทอดให้บุตร ครูถ่ายทอดให้นักเรียนเป็นต้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2521:11) ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) นี้ สามารถทำได้โดย การจัดประสบการณ์ทางสังคมแก่สมาชิกของสังคม ซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อ ทศนคติ และบุคลิกภาพโดยรวม เมื่อผ่านกระบวนการนี้ เด็กจะเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐาน จารีตประเพณี และวิถีปฏิบัติต่างๆ ของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ (งามตา วนิทนานนท์ 2536:34) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล (A Reasoned Action Theory) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลจะเกิดจากการที่เขาได้รับบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งเป็นแนวทางที่สมาชิกกลุ่มหรือสังคมนั้นพึงปฏิบัติตาม จากผู้ที่มีความสำคัญต่อเขาแสดงให้เขาได้รับรู้ หรือเชื่อว่าเขาควรกระทำหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้นๆ หากบุคคลรับรู้ว่าควรกระทำมากเท่าใด เขาก็จะมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นมากด้วย (Ajzen & Fishbein, 1980:57 อ้างถึงใน สุภาสิณี นุ่มเนียม 2546:27) ส่งผลให้บุคคลเกิดทัศนคติที่ดีต่อ

พฤติกรรมนั้นมากด้วย และมีความมุ่งมั่น หรือมีความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมซึ่งเป็นบรรทัดฐานต่างๆ ของสังคม ที่ตนอาศัยหรือเกี่ยวข้องกับด้วย

ไกรศรี นิมมานเหมินท์ (2527 :117) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมหรือลักษณะที่พึงปรารถนา ทำได้โดยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ซึ่งอาจจัดได้ 2 แนวทาง โดยแนวทางแรก ได้แก่ การสอนนิสัยต่างๆ โดยตรง โดยการสาธิต บอกกล่าว การแนะนำ การสนทนา การเล่าเรื่องต่างๆ หรือนิทาน การอ่านหนังสือให้ฟัง การเล่นเกม เล่นละคร ร้องเพลง ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ โดยตรง และแนวทางที่ 2 ได้แก่ การสอดแทรกลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์เข้าไปในการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมต่างๆ เช่น ให้เก็บอุปกรณ์เมื่อใช้เสร็จแล้ว เข้าแถวซื้ออาหาร และให้รางวัลเมื่อทำพฤติกรรมดี นอกจากนี้การจัดให้มีกิจกรรมหลายๆ ด้านของ โรงเรียนก็จะทำให้นักเรียน ได้มีโอกาสแสดงออกหรือฝึกฝนการทำกิจกรรมในด้านที่ตนเองมีความถนัดหรือมีความสามารถ

พันธุชัย วิหคโต และคณะ (2543:51) กล่าวว่า พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม สามารถฝึกฝนได้ โดยเน้นให้มีการฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบให้แก่เด็กตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก โดยการฝึกตามระดับวุฒิภาวะค่อยเป็นค่อยไปและฝึกอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โดยเริ่มจากการให้ทำงานง่ายๆ เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละคน เมื่อมอบหมายให้ทำแล้วควรปล่อยให้เด็กทำด้วยตนเองอย่างเต็มที่ มีประสบการณ์ทำงานด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ปิดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น สอดคล้องกับ ไกรศรี นิมมานเหมินท์ (2527 :119) ที่กล่าวไว้ว่า โรงเรียนก็สามารถฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนได้เช่นเดียวกัน โดยฝึกให้นักเรียนตระหนักถึงการรักษาสมบัติของส่วนรวม รักษาความสะอาดของบริเวณโรงเรียน นอกจากนี้การส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มก็เป็นการฝึกการทำงานร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และบุคคลที่มีความสำคัญในการฝึกในโรงเรียนก็คือครู โดยครูสามารถทำการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนได้โดยการให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและกฎเกณฑ์ร่วมกัน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด การปฏิบัติ คำนึงถึงการยอมรับความคิดเห็นของทุกคน มีการพึ่งพาอาศัยกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหา เหมือนการร่วมลงเรือลำเดียวกัน โดยครูเป็นผู้ประสานความคิดเห็นของทุกคนและสรุปข้อคิดเห็นด้วยเสียงส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการอยู่ร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ของคนในกลุ่มให้ดีที่สุด (Thomas Lickona,1992:104)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526:8) ได้ให้ข้อคิดว่า การฝึกให้เด็กรับผิดชอบต่อในหน้าที่ต่างๆ ที่เหมาะสมกับความสามารถในขณะที่ตัวเด็กที่กระทำเองมีความสุข มีความพอใจที่ได้กระทำเช่นนั้น จะสามารถสร้างเสริมทัศนคติที่ดีทำให้เด็กชอบที่จะทำหน้าที่นั้นๆ และมีความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมนั้น หรือรับผิดชอบต่อหน้าที่นั้นต่อไปอีก นั่นก็คือ การสร้างลักษณะความ

รับผิดชอบในเด็กเกิดจากการทำให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความรู้สึกที่ดี เห็นคุณค่า จนกระทั่งมีความตั้งใจที่จะกระทำ และเกิดการกระทำหรือพฤติกรรมขึ้น ซึ่งตรงกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ของ ลิค โคน่า (Thomas Lickona, 1992:68) ที่กล่าวว่า “ผู้ที่มีความตั้งใจว่าจะกระทำพฤติกรรม น่าจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่า ผู้ที่ไม่มีความตั้งใจกระทำ ในขณะที่ความตั้งใจของบุคคลเป็นผลที่มาจากตัวแปรหลายตัว โดยตัวแปรที่เป็นสาเหตุของความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ มีตัวแปรความรู้ด้านกลวิธี และทักษะเกี่ยวกับพฤติกรรมอยู่ด้วย ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 นี้เป็นผลที่เกิดจากประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมนั้นๆ จากการได้รับการฝึกฝนนั่นเอง”

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรม รับผิดชอบต่อสังคมให้แก่วัยรุ่นตอนต้น โดยการฝึกทำได้ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ปลุกฝังจิตสำนึก จัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดี

งานวิจัยที่สนับสนุนความเกี่ยวข้องระหว่าง การได้รับการฝึกฝน ได้แก่งานวิจัยของ ลินดา สุวรรณดี (2543:62) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วม โครงการรุ่งอรุณ จำนวน 480 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรม โครงการรุ่งอรุณมาก คือมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ผ่านประสบการณ์จากชีวิตจริงมาก เรียนรู้จากการสัมผัสมาก ลงมือปฏิบัติมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมลดปริมาณขยะมากกว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน โดยขวัญจิต เกี่ยวพันธุ์ (2541:84) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดค่ายวิทยาศาสตร์ โดยการสำรวจสิ่งแวดล้อมที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดสุโขทัย จำนวน 60 คน วิธีการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน โดยกลุ่มทดลองจัดให้มีกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ โดยการสำรวจสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียน ได้สัมผัส ได้สังเกต กับสิ่งแวดล้อมโดยตรง ส่วนกลุ่มควบคุมจัดให้มีกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์โดยครูเป็นผู้สอนแต่ไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง ผลจากการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม มีความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมที่จะช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ในชุมชนมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างอย่างยอมรับได้

การฝึกฝนการทำหน้าที่จากการทำงานร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ก็สามารถเพิ่มพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ได้ ดังที่พบจากวิจัยเชิงทดลองของ อัจฉิมา จินวาลา (2535:57) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 คน โดยจัดให้นักเรียน มีประสบการณ์ในการเรียนรู้จากกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กัน ภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยทำการทดลองสัปดาห์ละ 2 ครั้งๆ ละ 45-60 นาที ติดต่อกัน 6 สัปดาห์ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ผลที่

ได้คือความรับผิดชอบต่อ โรงเรียนของนักเรียนที่ได้มีประสบการณ์ในกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลัง การทดลองมีความแตกต่างกัน โดยพบว่าหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วย กิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อ โรงเรียน สูงกว่าก่อนได้รับการจัด ประสบการณ์กลุ่มอย่างชัดเจน และรติพันธ์ ไผตรีจิต (2537:68-69) ได้ทำการศึกษาเรื่องการ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบต่อ นักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่ได้รับการสอน โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูจำนวน 80 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 40 คน ที่ได้รับการสอน โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือที่มีการสอนแบบจัดประสบการณ์ ส่วนกลุ่มควบคุม 40 คน ได้รับการสอนตามคู่มือครู หลังการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ มีความรับผิดชอบต่อ การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่าง ชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความรับผิดชอบต่อเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น คาดว่า นักเรียนที่ได้การฝึกฝนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ สังคมมากกว่า มีความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่า รวมทั้งน่าจะ มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกฝนให้มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ สังคมน้อย

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

จากการประมวลเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น เนื่องจากไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ผู้วิจัยจึงนำเสนอ งานวิจัย ที่เป็นพฤติกรรมที่ใกล้เคียงดังนี้

อ้อยทิพย์ ทองดี (2536) ได้ศึกษาผลของการพัฒนาจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อ วิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ วิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรม มีคะแนนจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ ก่อนและหลังการ ทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่รับการพัฒนาจริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบต่อ วิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรม (กลุ่มทดลอง) มีจริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบต่อ สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ (กลุ่มควบคุม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน คำเนิ่ง อยู่เลิศ (2541) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อความรับผิดชอบต่อ การเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเสวตฉัตร เขตคลอง ฐาน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความรับผิดชอบต่อต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน ผลการวิจัยสรุปว่านักเรียนมี ความรับผิดชอบต่อ การเรียนดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 ปิยนันท์ สีสม (2536) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านชนแดนวิทยา อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมหลังจากได้รับการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ปราณิเดชบุญ (2546) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้และพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อมา พัชรภรณ์ รักช่วย (2546) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ฉัตรสุตา หาญประกอบสุข(2540:5) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการใช้สื่อประสมที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยการสอน และหัวข้อ เพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายและการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545:80) กล่าวถึงชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ แถบบันทึกเสียง เอกสารที่บันทึกรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ทั้งเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุด หรือกล่อง หรือซอง และภายในกล่องหรือซองจะบรรจุคู่มือครู คู่มือผู้เรียน และสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง และกรมวิชาการ (2545:6) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี นอกจากนี้คณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนว สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2545 ได้กำหนด ชุดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity Package) ว่าหมายถึง กิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรมที่นำมา รวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนว

ประกอบด้วย 1) คำชี้แจงและการเตรียมตัวของผู้ให้บริการ 2) แผนการจัดกิจกรรมต่างๆซึ่งระบุสื่อ ใบบงาน ใบความรู้ หรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมไว้ในแต่ละแผน 3) เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นๆ

สรุปได้ว่า“ชุดกิจกรรมแนะแนว” คือ เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างมีระบบ เพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ให้มี พฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ และเพื่อให้การเรียนรู้เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 หลักการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวควรคำนึงถึงหลักการและแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมแนะแนว เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ ซึ่ง สมร ทองดี และปราณี รามสูตร(2545 : 29-59) ได้กล่าวถึงการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ไว้ ดังนี้ 1) ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ต้อง คำนึงถึงการจัดให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้รับบริการในสถานการณ์ปัจจุบัน 2) ลักษณะของผู้รับบริการ แบ่งผู้รับบริการ เป็น 3 วัย ได้แก่วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ซึ่งบุคคลแต่ละวัยจะมีธรรมชาติประจำวัย มีปัญหาและ ความต้องการที่แตกต่างกันออกไป เช่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการการยอมรับ ต้องการอิสระ แสวงหาเอกลักษณ์และบทบาท สนใจการมีอุดมการณ์แห่งชีวิต มีพลังมากทั้งด้านร่างกาย ความคิด และสติปัญญา ควรเน้นกิจกรรมแบบกลุ่มและให้ลงมือปฏิบัติ มากที่สุด ส่งเสริมกิจกรรมประเภทที่ช่วยให้ได้แสดงออก ให้มีการวิเคราะห์ เป็นต้น 3) ลักษณะของ กิจกรรม คือจัดกิจกรรมแนะแนวรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ 4) ประโยชน์ที่นำมาใช้ ซึ่งเป็นหัวใจในการแนะแนว โดยมุ่งเน้น ให้ผู้รับบริการสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งเรียกว่า “นำองค์ความรู้สู่วิถี ชีวิต” (apply the new information to daily life)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ควรสอดคล้องกับสิ่ง ที่จะพัฒนาตามขอบข่ายการแนะแนวด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวสังคม โดยคำนึงถึง วัยและประโยชน์ของผู้รับบริการ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

2.3 หลักการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำหลักการเรียนรู้มาปรับใช้ในการสร้างชุดกิจกรรม โดยเน้นกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ตามแนวความคิดของทิสนา แจมมณี (2545: 142-144) ซึ่งอาจเรียกย่อๆว่า “AGEPA” มี ลักษณะสำคัญ 5 ประการดังนี้

1) ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Participation) โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนบทบาทเป็นผู้กระทำ รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน จะช่วยให้ผู้เรียนรู้เกิดความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

2) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ (Group Interaction) โดย ให้ผู้เรียนมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูด ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่างๆเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ข้อมูล และทักษะที่กว้างและหลากหลาย

3) ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ โดยครูพยายามจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ได้ค้นหาและค้นพบความจริงใดๆจากประสบการณ์ด้วยตนเอง (Experiential Learning)

4) เน้นกระบวนการ (Process-Oriented) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการกลุ่ม และกระบวนการต่างๆที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งพิจารณาถึงผลงานเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการด้วย ดังนั้น การเรียนรู้กระบวนการจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผลงานดีขึ้น

5) เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application of Knowledge) โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสดูหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน ครูพยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนลึกซึ้ง และเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น แต่ละกิจกรรมจะเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องด้วยกระบวนการกลุ่มที่มีลักษณะที่เน้น

สร้างเสริม จิตพิสัย เน้นการยอมรับของนักเรียน และปฏิบัติตามซึ่งมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ (เขียนโดยย่อได้ว่า AGEPA) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Active Participation) นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ รับผิดชอบต่อการเรียนของตนมีความพร้อมและการกระตือรือร้น 2) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ (Group Interaction) โดยให้นักเรียนมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุยปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยมีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ระดมสมอง 3) ยึดการค้นพบด้วยตนเอง (Experiential Learning) 4) เน้นกระบวนการ (Process – Oriented) โดยให้นักเรียนได้วิเคราะห์กระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้เกิดผลงาน 5) เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application of Knowledge) โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสดูหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมให้แก่ผู้รับบริการต้องจัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัยของผู้รับบริการ โดยยึดหลักให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก รวมทั้งมีการแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ และพิจารณาหาเหตุผลจากประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อนำไปสู่การสรุปสาระการเรียนรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีผู้วิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแก้ไข และป้องกันปัญหาต่างๆ ไว้มาก เช่น ปิยนันท์ สีสม (2536) ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านชนแดน วิทยา อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมหลังจากได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้ ปรานี เดชบุญ (2546) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้และพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนฉัตรสุภา หาญประกอบสุข (2540) ก็ได้ศึกษาการใช้ชุดการแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบ้านม้า อำเภอมือง ลำพูน ผลการวิจัยพบว่าหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อมา พิชราภรณ์ รักช่วย (2546) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน ปนัดดา ยิ้มสกุล (2538:63) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย กิ่งอำเภอนาทะเคียน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนวมีความสามัคคีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

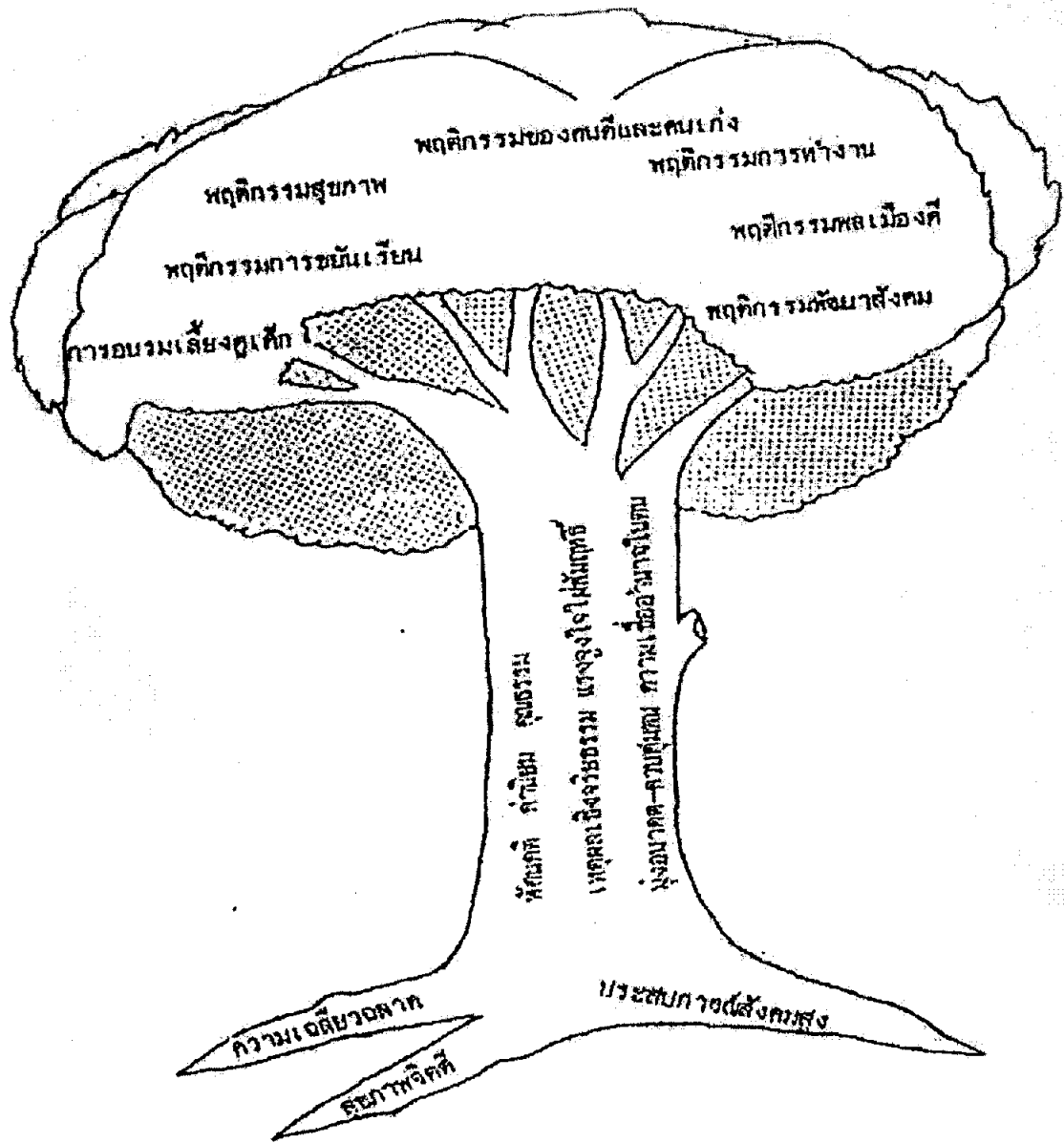
จากงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว จะเห็นได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนาและสร้างเสริมความรับผิดชอบและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ได้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่ว่า ชุด

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ที่จัดทำขึ้นนี้จะสามารถพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมได้ดียิ่งขึ้น

3. ปัจจัยเชิงเหตุผลที่เกี่ยวกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

3.1 จิตลักษณะกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

ทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้อธิบายปัจจัยสมทบที่เกี่ยวกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ก็คือ ทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน 2538 : 2-9) ซึ่งสร้างจากผลการวิจัยที่เปรียบเทียบลักษณะทางจิตของผู้ที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งในประมาณที่แตกต่างกันทั้งๆที่ผู้กระทำเหล่านี้อยู่ในสถานการณ์เดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน จิตลักษณะในทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรมซึ่งพบว่าเป็นสาเหตุสำคัญด้านตัวผู้กระทำที่มีอยู่ 8 ประการ ถ้าพิจารณาตามแนวของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม อาจกล่าวได้ว่า เป็นจิตลักษณะเดิมของผู้กระทำดังนี้ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) ทศนคติ ตำนิยม คุณธรรม 5) ความเชื่ออำนาจในตน 6) ลักษณะประสบการณ์ทางสังคม 7) สถิติปัญญา 8) สุขภาพจิต ดังแสดงในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิต
ของพฤติกรรมทางจริยธรรม

ที่มา : ดวงเดือน พันธุนาวิน (2543:7)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรจิตลักษณะที่น่าจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น 3 ตัวแปร คือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และ 3) ความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งสาระที่ได้จากการศึกษาแต่ละตัวแปรมีดังต่อไปนี้

3.1.1 เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

โกสกล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545 :7) กล่าวว่า “เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาหรือความคิดเชิงหลักการ ซึ่งบุคคลใช้เพื่อการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำเมื่อเผชิญสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรมอันเป็นสถานการณ์ที่ผลประโยชน์หลายฝ่ายขัดแย้งกัน เป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์หรือโทษต่อตนเอง เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์หรือโทษต่อบุคคลอื่น”

ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ เพียเจต์ (Piaget, 1932) ซึ่งเน้นความสำคัญของสติปัญญา โดยเขาเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา และ โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964) ได้นำเอาแนวคิดของ เพียเจต์ มาศึกษา ทฤษฎีของบุคคลทั้งสองจึงคล้ายกัน โดย เพียเจต์ พบว่าเด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมแบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นที่หนึ่ง ขั้นก่อนจริยธรรม เป็นขั้นที่เด็กมีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงสองปี ขั้นที่สอง เป็นขั้นยึดคำสั่ง คือเด็กจะเชื่อฟัง และถือเอาคำสั่งของผู้ใหญ่เป็นหลัก ขั้นนี้เด็กจะมีอายุระหว่างสองปีถึงแปดปี ขั้นที่สาม เป็นขั้นยึดหลักแห่งตน เด็กจะคลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก แล้วจะค่อยเกิดหลักภายในจิตใจของเด็กเอง ส่วน โคลเบอร์ก ได้สรุปว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมีความซับซ้อน และมีช่วงพัฒนาการอันยาวนานกว่าที่ เพียเจต์ คิด โคลเบอร์ก ได้จำแนกกลุ่มของการคิดเชิงจริยธรรมซึ่งมีช่วงตั้งแต่เด็กจนถึงวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ออกเป็นคุณภาพที่ต่างกัน 6 กลุ่มหรือ 6 ขั้น

จากผลการวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิณ และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520:11) พบว่า คนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมากกว่าผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำอย่างเชื่อมั่นได้ นอกจากนี้ โกสกล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู พบว่าตัวทำนายจิตลักษณะเดิม 7 ประการ (มุ่งอนาคต-ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน สุขภาพจิต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่านิยมในอาชีพ ความใกล้ชิดศาสนา และเจตคติต่ออาชีพครู) และจิตลักษณะใหม่ 2 ประการ (เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังฝึก และเจตคติต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมหลังฝึก) 9 ประการร่วมกัน สามารถทำนายพฤติกรรมจริยธรรมทั่วไป และพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของครูอาจารย์ได้มากกว่าจิตลักษณะชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสำคัญของบุคคล การวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงเมื่อได้รับการฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม จะได้รับผลดีมากกว่านักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

3.1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต- ความคุมตนกับการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบนั้น การรู้จักวางแผนงาน และลำดับขั้นตอนในการทำงาน เป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งบุคคลจะต้องมีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าต่อหน้าที่นั้นๆ นอกจากนี้ ความสามารถที่จะควบคุมตนเองให้ทำงานนั้นให้บรรลุตามแผนงาน หรือต่อสิ่งต่างๆที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้ ก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะผู้ที่มีความรับผิดชอบจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนไม่ว่าผลนั้นจะดีหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นเพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามต้องการจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน(2537:86-87) กล่าวว่า “ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) คือความสามารถในการคาดการณ์ไกลไปในอนาคต โดยคิดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ทั้งผลดีและผลเสีย และเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น การที่บุคคลสามารถจะคิดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต เข้าใจและมองเห็นเหตุการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง และตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากบางคนคาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น แต่ไม่ยอมรับความจริงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องที่ไม่เป็นผลดีกับตน หรือบางคนมองไม่เห็นว่าการกระทำของตนในปัจจุบันจะส่งผลเช่นไรในอนาคต เช่น มองไม่เห็นความเสียหายที่อาจเกิดจากความไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตน หรือไม่ยอมรับว่าการที่ตนไม่กระทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นได้”

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543:92-93) กล่าวว่า “ความสามารถควบคุมตน (Self-Control) ประกอบด้วยลักษณะทางจิต คือ การมองเห็นความสำคัญของประโยชน์ที่จะมีมาในอนาคตมากกว่าประโยชน์ในปัจจุบัน การเลือกที่จะกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการอดได้ รอได้ เพราะเชื่อว่าการกระทำของตนจะส่งผลให้เกิดผลดีตามที่ตนต้องการได้ นั่นก็คือการมีผลสืบเนื่องมาจากการมุ่งอนาคตนั่นเอง และนอกจากนั้นความสามารถควบคุมตนยังเกี่ยวข้องกับการไม่หวังผลจากภายนอก แต่เป็นการที่บุคคลให้รางวัลกับตนเอง หรือการลงโทษตนเอง โดยรางวัลที่ให้แก่ตนอยู่ในรูปของความพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง ส่วนการลงโทษตนเองก็คือการเกิดความไม่สบายใจ วิตกกังวล และละอายใจ”

จิตลักษณะทั้งสองประเภทนี้ จะต้องพัฒนาไปด้วยกัน จึงจะเกิดพฤติกรรมที่ต้องการ เช่น พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมได้ เนื่องจากลักษณะมุ่งอนาคตคือส่วนต้นของ

ปรากฏการณ์ ส่วนการควบคุมตน หรือวินัยในตนเองจะเป็นส่วนปลาย การเกิดคู่กันคือมีการมุ่งอนาคตในบางเรื่องเกิดนำมาก่อน แล้วบุคคลต้องใช้การควบคุมตนเอง เพื่อให้สามารถดำเนินการไปตามที่ได้วางเป้าหมายเอาไว้ นั่น จนประสบความสำเร็จในเวลาที่กำหนดไว้ด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิณ 2537:86)

มิสเชลและมิสเชล (Mischel & Mischel 1976 : 287 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ 2545) กล่าวว่า การมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะคาดการณ์ไกลและเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดในอนาคตสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ส่วนการควบคุมตน หมายถึงความสามารถที่จะละเว้นการกระทำพฤติกรรมบางชนิด หรือความสามารถที่จะเริ่มกระทำพฤติกรรมบางชนิด ที่ต้องใช้ความอดทนเสียสละ โดยกระทำพฤติกรรมนั้นได้อย่างมีความเหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้

ได้มีการวิจัยเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมต่างๆของบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะในการมุ่งอนาคตควบคุมตนอยู่พอสมควร เช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิณ และคณะ (2545) ได้รายงานในการวิจัยมหากว่า นักเรียนผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย และงานวิจัยของพูนฤดี สุวรรณพันธ์ (2536) ก็พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย มีการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย

ส่วน ศศวรรณ เทศศรีเมือง (2534) ได้ทำการศึกษาผลของการควบคุมตนต่อความขยันหมั่นเพียร ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี พบว่านักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรสูงขึ้นภายหลังการฝึกการควบคุมตน เช่นเดียวกับ พรพรรณ อุทัยวี (2544) ที่ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ทางสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ของนักศึกษาคูซึ่งพบว่า นักศึกษาคูที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสูงจะมีพฤติกรรมใฝ่รู้สูงกว่านักศึกษาคูที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรินยา ศรีวาชัย (2545) ได้ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำ ขณะที่ สุกร บัวสาย (2541) กลุ่มเยาวชนที่ไม่สูบบุหรี่มีการมุ่งอนาคตและควบคุมตนในระดับสูงมากกว่ากลุ่มที่สูบบุหรี่เป็นประจำ

สรุปได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเป็นจิตลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนา

ประเทศ การวิจัยในครั้งนี้ จึงคาดว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองเมื่อได้รับการฝึก พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม จะได้รับผลดีมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองต่ำ

3.1.3 ความเชื่ออำนาจในตนกับการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อและความคาดหวังของบุคคลใน ลักษณะที่ว่า สิ่งต่างๆที่ตนรับหรือเกิดขึ้นแก่คนนั้น เป็นผลจากการกระทำของตน ไม่ว่าจะเป็ผลดี และผลเสียก็ตาม โดยเชื่อว่าถ้าตนกระทำดีก็จะได้ผลดีที่เกิดขึ้นกับตน ถ้าตนทำชั่วก็จะได้ผลร้าย คอบแทน ตนสามารถทำนายผลที่เกิดขึ้นกับตนและสามารถควบคุมผลนั้นๆได้ มีตนเองเป็นสาเหตุ มากกว่าที่จะเป็นเพราะคนอื่น โชคเคราะห์ ความบังเอิญหรือพระเจ้าบันดาลให้เป็นไป คนที่เชื่อ อำนาจในตนมาก จึงเป็นผู้ที่มีความหวังในชีวิต และมีความกระตือรือร้นที่จะทำสิ่งต่างๆเพื่อให้เกิด ผลดี และป้องกันผลเสียตามที่ตนต้องการ (Rotter, 1966 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ 2538:20)

สำหรับความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม จากการ ประมวลเอกสารของฮ็อมเคิน สดมณี (2536:22-29) ได้พบงานวิจัยหลายชิ้นที่ยืนยันให้เห็นว่า ความเชื่ออำนาจในตนเป็นลักษณะที่พึงปรารถนา และนำไปสู่พฤติกรรมการทำงานที่พึงปรารถนา (Seeman, 1965:70-284) พบว่านักโทษที่อยู่ระหว่างคุมประพฤติที่มีความเชื่ออำนาจในตนจะมี พฤติกรรมแสวงหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลการควบคุมความประพฤติสูงกว่าผู้มีความเชื่ออำนาจนอก ตน

งานวิจัยในประเทศไทยที่พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสำคัญต่อ พฤติกรรมต่างๆ เช่น เกษม จันทศร (2541) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีความเชื่อ อำนาจในตนด้านสุขภาพสูง และอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการเสพยาบ้าบ่อย จะเป็นผู้ที่มี พฤติกรรมต้านทานการเสพยาบ้ามาก และพรพรรณราย พิทักษ์เจริญ (2543) พบว่า ความเชื่ออำนาจใน ตนด้านสุขภาพพร้อมกับความรู้ และทัศนคติ ทำให้สามารถทำนายความแปรปรวนของพฤติกรรม ปรับตัวด้านการกินของข้าราชการสูงอายุได้มากขึ้นอย่างชัดเจน สำหรับพฤติกรรมการทำงานนั้น งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาพฤติกรรมและประสิทธิผลในการทำงานของคนในอาชีพต่างๆ เช่น ข้าราชการ ครู อาจารย์ นักธุรกิจ ทั้งที่เป็นหัวหน้าและลูกน้องในหน่วยงาน ได้ความสอดคล้องและ ต่อเนื่องกันว่า (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ 2540:133) ถ้าบุคคลมีความเชื่ออำนาจในการที่ ตนเองจะควบคุมเหตุการณ์ได้มากกว่าจะเชื่อว่าจะเกิด โดยความบังเอิญจะเป็นผู้ที่มีประสิทธิผลใน งานสูง

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ จึงคาดว่าความเชื่ออำนาจในตนกับการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวจะเป็นตัวแปรสมทบให้นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวได้รับผลดียิ่งขึ้น

3.2 ลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมกับการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมของผู้รับการฝึกมาศึกษาด้วย ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของผู้ปกครอง

3.2.1 เพศ มนุษย์เกิดมาจะมีลักษณะที่แตกต่างกันตามชีวภาพคือ ลักษณะที่บ่งบอกความเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ส่วนบทบาทหน้าที่ ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ สภาพแวดล้อมหรือสังคมที่แวดล้อมตัวอยู่เป็นผู้กำหนดซึ่งแตกต่างไปตามแต่ละวัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมของสังคม ความแตกต่างระหว่างเพศมีผลต่อความรับผิดชอบของบุคคล ในอดีตบิดามารดา จะฝึกให้เด็กหญิงช่วยทำงานบ้านมากกว่าเด็กชาย จากงานวิจัยของ วิวัฒน์ รักษาเคน (2531:82) ที่ศึกษาความสำคัญในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนหญิงมีความสำคัญในความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อโรงเรียนและรวมทุกด้านสูงกว่านักเรียนชาย ส่วนความสำคัญในความรับผิดชอบต่อผลเมืองของนักเรียนหญิงและชายไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพรรณ เหมรังคะ (2542) ที่ศึกษาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมรับผิดชอบสูงกว่าเพศชาย ทำนองเดียวกันงานวิจัยของ นรยศ ไชยศรีพรหม (2545) ก็ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำแนกตามลักษณะบุคลิกภาพ เพศ อายุ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และรายได้ของบิดามารดา พบว่า นิสิตชายและหญิงมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ นิสิตหญิงมีแนวโน้มมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสูงกว่า นิสิตชายและภาคี ศรีทอง (2543 : 62-65) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีการศึกษา 2542 ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมเชิงจิตวิทยาที่เป็นเพศหญิงมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน สูงกว่านักศึกษาที่เป็นเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2 ผลการเรียนเฉลี่ย ไรบรัช (Rybash,al,1991:155 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน (2541:2) กล่าวไว้ พอสรุปได้ว่า สถิติปัญญา หมายถึง ความสามารถหรือสมรรถภาพของบุคคลที่จะใช้ในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมแก้ปัญหาในการเรียนรู้และคิดแบบนามธรรม การจำ การ

จำแนก การตัดสินใจ การใช้เหตุผลตลอดจนเข้าใจสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จาก การศึกษาวิจัยมักพบว่า สถิติปัญญาเข้าไปมีบทบาทกับการเรียนรู้ของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การ พัฒนา หรือการฝึกอบรม

จากการศึกษางานวิจัยโดยส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (สบโชค พูลนาม 2523; วัลลภา จันทรเพ็ญ 2526 ; จงจิตร ศิริทรัพย์อนันต์ 2538) และศึกษา พาหะมาก (2532:69-70) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางสติปัญญาและการปรับตัวของนักเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในจังหวัดศรี สะเกษ จำนวน 800 คน พบว่าพัฒนาการทางสติปัญญามีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับพัฒนาการ ทางการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนปานฤดี ปานใจ (2538) ได้ศึกษาผลการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อ จิตลักษณะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สภาอากาศไทย ปีการศึกษา 2538 โดยการวิจัย เชิงทดลอง ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการฝึกทักษะ ในการรับวัฒนธรรมที่มีระดับ สติปัญญาค่อนข้างสูง มีความเชื่ออำนาจในตนสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้รับการฝึกที่มีระดับ สติปัญญาค่อนข้างสูง และปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และศิริวัฒน์ ลำพุทธา (2545) ศึกษาระดับคุณธรรมและระดับอัธม โนทัศน์ของนักเรียนและเปรียบเทียบคุณธรรม และอัธม โนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดหนองคาย ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและ ระดับเขาวัวปัญญาแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีระดับเขาวัวปัญญาสูงมีคุณธรรมสูงกว่า นักเรียนที่มีระดับเขาวัวปัญญาปกติและต่ำกว่าปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของเปอร์เก (Purkey,1962) พบว่านักเรียนหญิงกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงนั้นมีความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มูลเลอร์ (Mueller,1969) พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้นมีความรับผิดชอบสูงกว่านักศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ในการวิจัยครั้งนี้คาดว่านักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสูง จะได้รับผลดีจากการฝึก ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว มีการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีผลการเรียน เฉลี่ยต่ำ

3.2.3 อาชีพของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองหมายถึง กิจกรรมหลักของ ผู้ปกครองที่นำมาซึ่งรายได้ในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ในงานวิจัยครั้งนี้ระบุอาชีพไว้ 6 กลุ่ม อาชีพ ได้แก่ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย-ธุรกิจ 4) รับราชการ 5) อาชีพอื่นๆ และคาดว่า อาชีพของผู้ปกครองน่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่น

ตอนต้น เนื่องจากอาชีพของผู้ปกครองสามารถบ่งบอกถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสถานะภาพทางสังคมของครอบครัวได้ ซึ่งมีงานวิจัยที่พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและ/หรือรายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดามีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเด็กที่อยู่ในปกครอง เช่น การศึกษาของรุจิเรศ พิษิตานนท์ (2546) และชนม์วิภา วรกวิน และลินดา สุวรรณดี (2547)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม คือ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครองมาเป็นตัวแปรสมทบในการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยคาดว่าลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมจะเป็นตัวแปรสมทบให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกได้รับผลดียิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่เน้นการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้น เพื่อศึกษาผลของการฝึกที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ในขณะเดียวกันก็นำจิตลักษณะเดิมและลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมเข้ามาศึกษาด้วย การดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

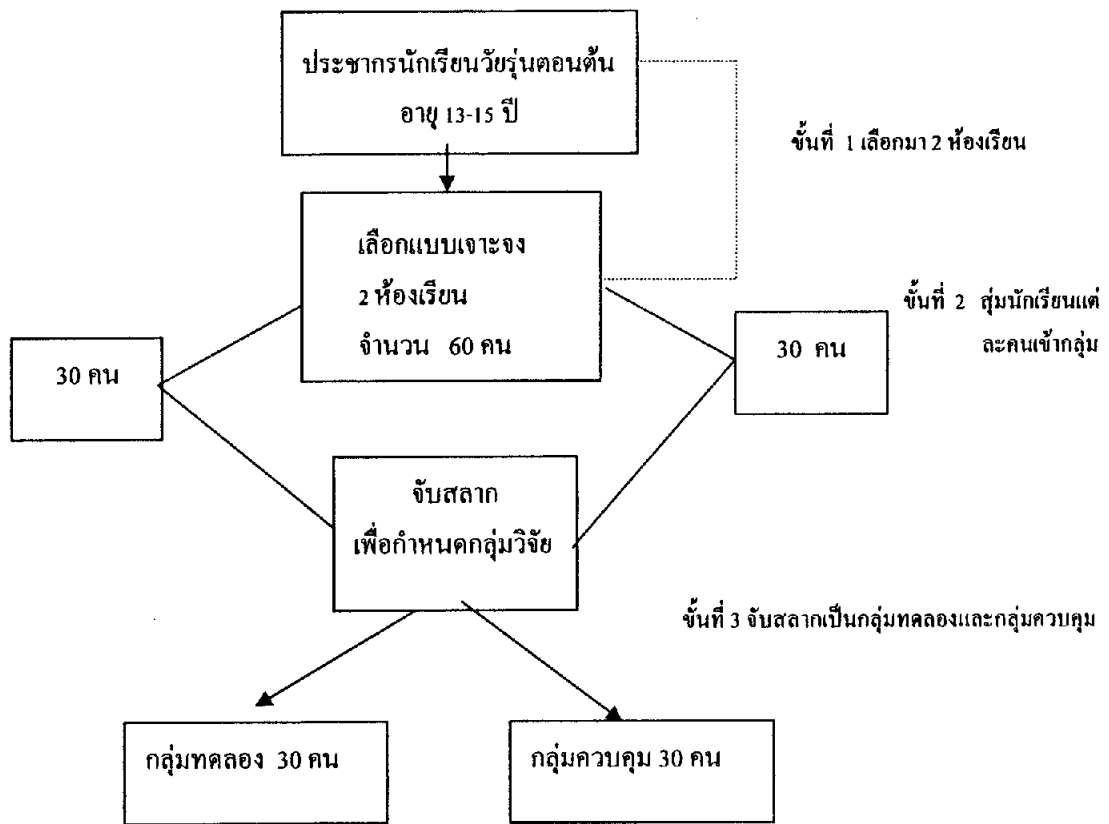
1.1 ประชากร เป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 320 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13-15 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จำนวน 60 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1.2.1 *เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)* เลือกมา 2 ห้องเรียน ที่มีนักเรียนหลากหลาย มีลักษณะที่เป็นตัวแทนของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น อายุระหว่าง 13-15 ปี ได้นักเรียนจำนวน 60 คน

1.2.2 *สุ่มนักเรียนเข้ากลุ่ม* สุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มวิจัย 2 กลุ่ม (Random Assignment) กลุ่มละ 30 คน

1.2.3 *สุ่มกลุ่มเพื่อจัดเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม* จับสลากให้เป็นกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม กลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม ผลการจัดกลุ่มตัวอย่างเป็นดังภาพที่ 3.1

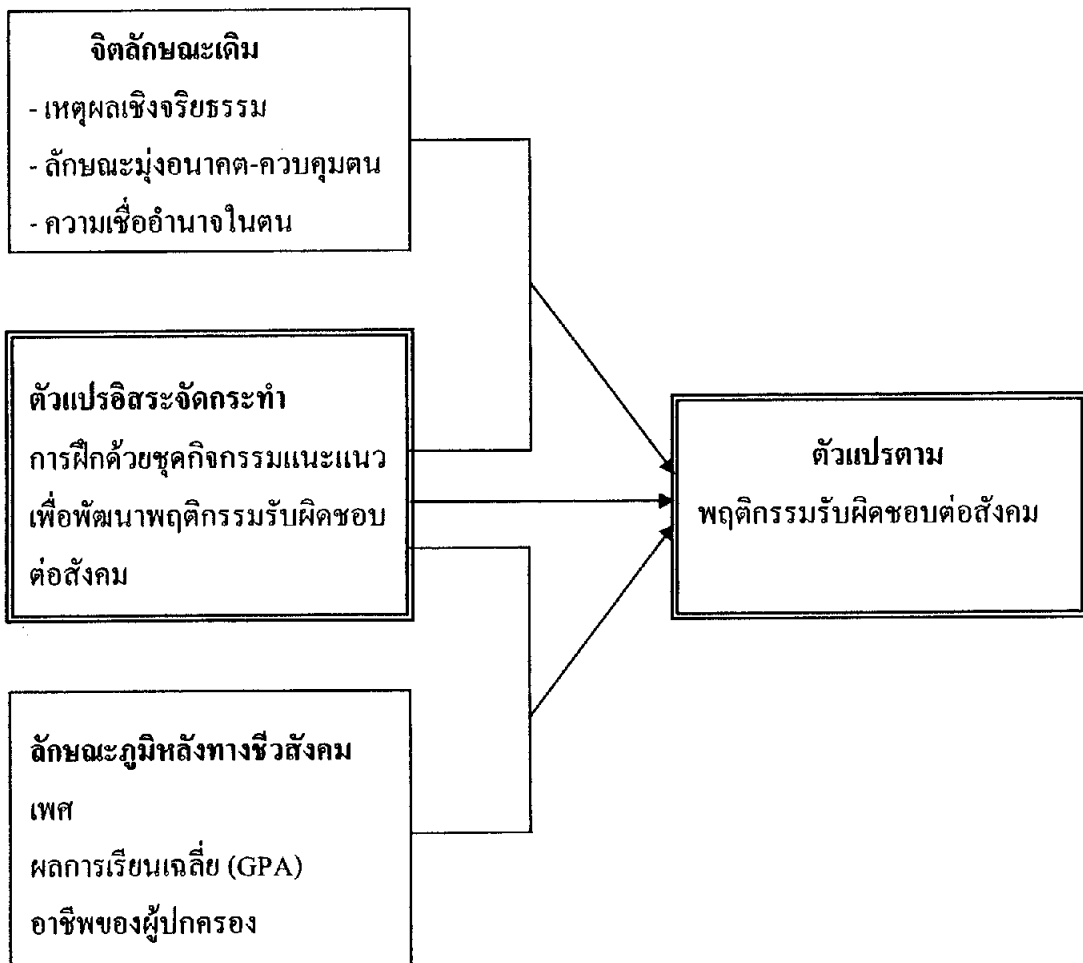

ภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการกำหนดกลุ่มวิจัย

2. รูปแบบการวิจัย

2.1 ตัวแปรในการวิจัย

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีตัวแปรอิสระจัดกระทำ 1 ตัวแปร ได้แก่ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีตัวแปรเชิงเหตุสมทบ อีก 2 กลุ่มตัวแปร คือ 1) จิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน และ 2) ลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม 3 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง และมีตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ เป็นดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2.2 ขั้นตอนการทดลอง

การทดลอง มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 การสอบวัดและการจัดกระทำ การสอบวัดและการจัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างแสดงด้วยตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างทดลอง	ขั้นตอนการดำเนินงาน		
	การวัดจิตลักษณะเดิม	การฝึกด้วยชุดกิจกรรม แนะแนว	การวัดหลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง	✓	✓	✓
กลุ่มควบคุม	✓	-	✓

2.2.2 การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นการฝึกที่ใช้กับกลุ่มทดลอง ชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ใช้เวลาฝึก 10 ครั้งๆ ละ 60 นาที เป็นเวลา 10 วัน ซึ่งเน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่ยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญตามขอบข่ายและเป้าหมายของการแนะแนว ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นการฝึกด้วยกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

2.2.3 การวัดหลังการทดลอง เป็นการวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวัดหลังการทดลอง 1 สัปดาห์

2.3 รูปแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้รูปแบบ Randomized Control Group Posttest Only Design ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงรูปแบบการวิจัย

Random Assignment	Treatment	Posttest
R	X	T
R	~X	T

R : การสุ่มเข้ากลุ่ม

X : ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

~X : ใช้กิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

T : การวัดหลังฝึก

3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปร และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรดังนี้

3.1 ประเภทและลักษณะของตัวแปร

3.1.1 ตัวแปรอิสระ มี 2 กลุ่ม คือ

1) **ตัวแปรอิสระจัดกระทำ** ในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรจัดกระทำคือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งหมายถึง กิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 กิจกรรม ที่ใช้ฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ประกอบด้วยกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติ เกม สถานการณ์จำลอง การฝึกมี 10 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 60 นาที ตัวแปรนี้มี 2 ค่า คือฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม กับฝึกด้วยกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ

2) **ตัวแปรอิสระสมทบ** มี 2 กลุ่มตัวแปร คือ กลุ่มที่ 1 ตัวแปรจิตลักษณะเดิมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแปรที่นำมาศึกษาร่วมด้วยกับการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นจิตลักษณะเดิมของนักเรียนที่คาดว่าจะมีส่วนทำให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกได้รับประโยชน์จากการฝึกมากขึ้นต่างกัน จิตลักษณะเดิมที่นำมาศึกษาได้แก่ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน (3) ความเชื่ออำนาจในตน กลุ่มที่ 2 ตัวแปรลักษณะภูมิทางชีวสังคมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแปรที่นำมาศึกษาร่วมด้วยกับการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งเป็นลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมของนักเรียนที่คาดว่าจะมีส่วนทำให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกได้รับประโยชน์ จากการฝึกมากขึ้นต่างกัน ลักษณะภูมิทางชีวสังคมที่นำมาศึกษาได้แก่ (1) เพศ (2) ผลการเรียนเฉลี่ย และ (3) อาชีพของผู้ปกครอง

3.1.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

3.2 นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

3.2.1 กลุ่มตัวแปรอิสระ

1) การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว 10 กิจกรรม ซึ่งมุ่งพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม คือ (1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม (2) การรักษาสาธารณะสมบัติ (3) การช่วยสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม (4) การสร้างสรรค์ความเจริญในสังคม ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม เป็นขั้นที่ครูเกริ่นนำและเร้าความสนใจให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะร่วมกิจกรรม ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนด้วยเทคนิคที่หลากหลาย

ตามแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2548 : 113-114) ได้แก่ เกม นิทาน กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ อภิปรายกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย สถานการณ์จำลอง ด้วยการแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้ร่วมกิจกรรม และขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการจัดกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนสรุปสาระ หรือ ข้อคิดที่ได้จากการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้น ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มาบูรณาการในการจัดกิจกรรม โดยเน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของทศนา แคมมณี ดังนี้ 1) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Active Participation) 2) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ (Group Interaction) โดยให้นักเรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันใน กลุ่ม ได้พูดคุยปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน 3) ยึดการค้นพบ ด้วยตนเอง (Experiential Learning) 4) เน้นกระบวนการ (Process – Oriented) โดยให้นักเรียน ได้วิเคราะห์กระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้เกิดผลงาน 5) เน้นการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (Application of Knowledge) โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2) เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผล ในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุที่กล่าวนี้จะแสดง ถึงเหตุของใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆของบุคคล โดยยึดหลักการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การ วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดของทรวีวัฒน์ บุญชิต(2543) มาใช้ จำนวน 5 เรื่อง ลักษณะของแบบวัดเป็น เรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม ลักษณะเป็นข้อความ แต่ละข้อมี 2 เหตุผล ต้อง พิจารณาว่าในแต่ละเหตุผลมีมาตรฐานค่า 6 อันดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คะแนน ที่เป็นไปได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนมาก แสดงว่ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ตรงกันข้ามนักเรียนที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

3) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (Future Orientation Self Control) หมายถึงความสามารถที่คาดการณ์ไกล สามารถวางแผนปฏิบัติระยะยาวเพื่อส่งผลในอนาคต และสามารถควบคุมตนเองได้ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดของบุญรับ ศักดิ์มณี (2532)ซึ่งพรทิพา สิงหนาล (2548) เลือกมาใช้ 10 ข้อ ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วยข้อความที่ถามความคิดเห็น ของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต แต่ละข้อเป็นมาตรฐานค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนที่เป็นไปได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามี ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองสูง นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุม ตนต่ำ

4) ความเชื่ออำนาจในคน หมายถึง ความเชื่อ ความตระหนักว่าสิ่งที่เกิดกับคน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดี ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการกระทำของตนเองแทบทั้งสิ้น หรือเกิดจากโชคเคราะห์หรือความบังเอิญ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ ลินดา สุวรรณดี (2543) จำนวน 10 ข้อ มีทั้งข้อความที่เป็นทางบวกและทางลบ แต่ละข้อมีมาตรประเมินรวมค่า 6 อันดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนที่เป็นไปได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในคนสูง ผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในคนต่ำ

5) ตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(1) เพศ แบ่งเป็น เพศชาย เพศหญิง

(2) ผลการเรียนเฉลี่ย หมายถึง ระดับผลการเรียนที่แสดงถึงความสามารถทางสมองของแต่ละบุคคล ที่แสดงให้รู้ถึง ความรู้ และประสบการณ์ในการเชื่อมโยงเหตุผล ความเป็นมา และความเป็นไปได้ เพื่อใช้ในการปรับตัว แก้ปัญหาและพัฒนา การวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ตลอดปีที่ผ่านมาของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ยแบ่งคะแนนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคะแนนสูง และกลุ่มคะแนนต่ำ

(3) อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมหลักที่นำมาซึ่งรายได้ของบิดา มารดา หรือบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดอาชีพไว้ 6 กลุ่มอาชีพได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย-ธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ ราชการ และอาชีพอื่นๆ ซึ่งคาดว่าอาชีพของผู้ปกครองน่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น เนื่องจากอาชีพผู้ปกครองสามารถบ่งบอกฐานะทางเศรษฐกิจ และสถานะทางสังคมของครอบครัวได้

3.2.2 *กลุ่มตัวแปรตาม* ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสถานการณ์หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมที่ตนดำรงอยู่ ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรม บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม สร้างสรรค์ความเจริญอกงาม ช่วยสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม การช่วยรักษาสาธารณสมบัติ และการช่วยจูงใจให้บุคคลอื่นในสังคมมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีจำนวน 40 ข้อ แล้วเลือก 20 ข้อ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละข้อมีมาตรประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 20-120 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามี

พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูง นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่ามีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมต่ำ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ประเภทของเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบวัดและกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

4.1.1 แบบวัดตัวแปร มีจำนวน 4 แบบวัดได้แก่

- 1) แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม
- 2) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน
- 3) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน
- 4) แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

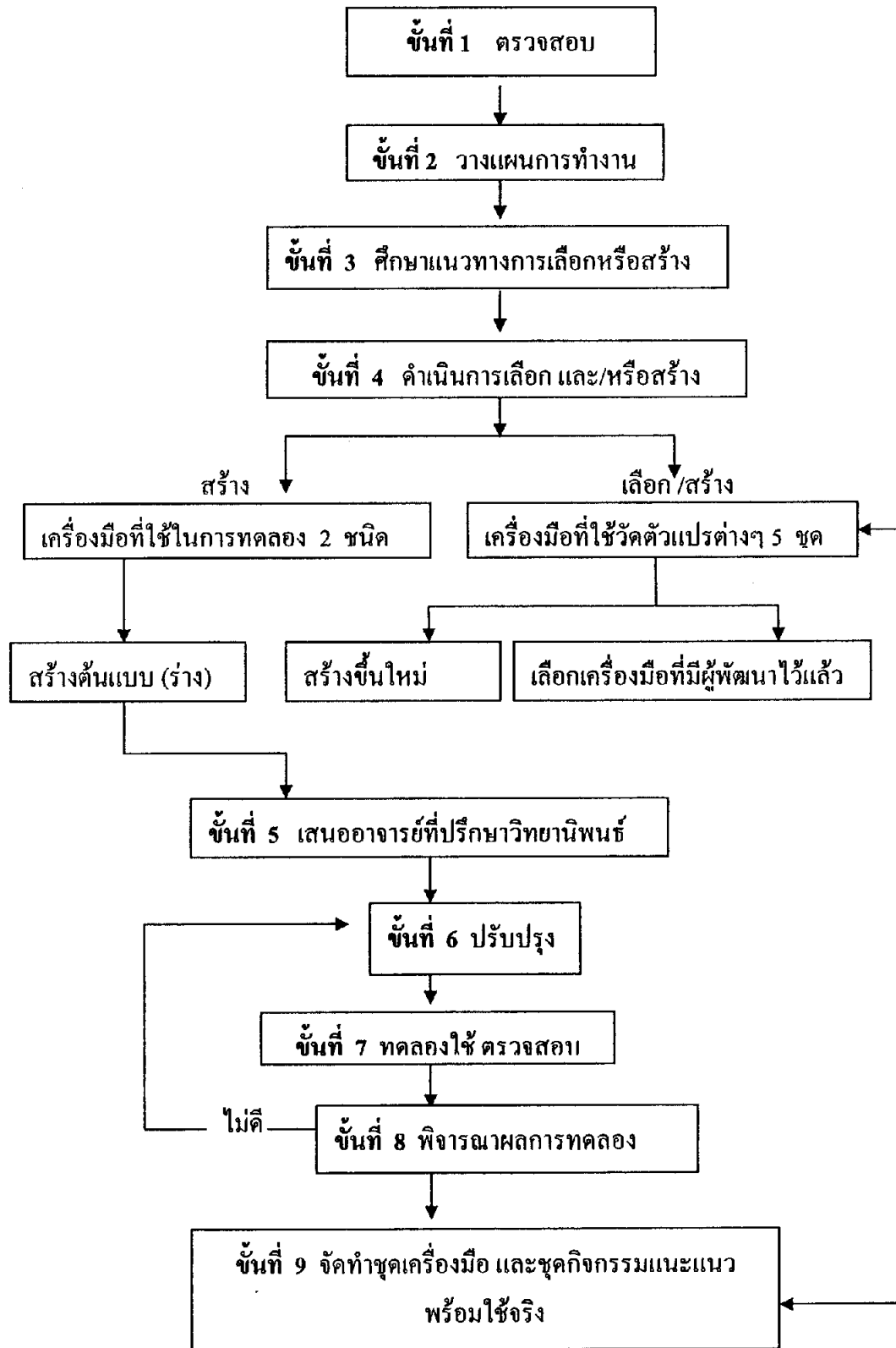
4.1.2 แบบสอบถามลักษณะภูมิหลังทางชีวิตสังคม จำนวน 1 ชุด

4.1.3 กิจกรรมแนะแนว มี 2 ประเภทดังนี้

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม (กลุ่มทดลอง) จำนวนรวม 10 กิจกรรม
- 2) กิจกรรมแนะแนว (กลุ่มควบคุม) เป็นกิจกรรมแนะแนวอื่นๆซึ่งเกี่ยวกับการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม จำนวนรวม 10 กิจกรรม

4.2 การได้มาซึ่งเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาในสองลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง เลือกเครื่องมือที่ผู้อื่นสร้างและหาคุณภาพไว้แล้วได้แก่ แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะที่สอง เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม และชุดกิจกรรมแนะแนว ทั้งเครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลองและเครื่องมือวัดตัวแปร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยรวมคล้ายคลึงกัน การดำเนินการกับเครื่องมือทั้งสองประเภทและลักษณะของเครื่องมือแต่ละชุดเป็นดังภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 แสดงขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนจากภาพที่ 3.3 อธิบายการดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบเครื่องมือที่ต้องใช้ จากรูปแบบการทดลองประกอบด้วยแบบการวิจัย และตามที่ได้กำหนดไว้ในเค้าโครงการวิจัย เครื่องมือที่ต้องใช้มี 2 ประเภท ประเภทแรก เครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลองได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนว อีกประเภทหนึ่ง เครื่องมือวัดตัวแปร ได้แก่ แบบวัดต่างๆ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4 ชุด

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ผู้วิจัยได้วางแผนกำหนดขั้นตอนการสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งขั้นตอนหลักจะมี 7 ขั้นตอน คือศึกษาแนวทางเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ดำเนินการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ (ฉบับร่าง) ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ ปรับปรุงทดลองและตรวจสอบคุณภาพ พิจารณาผลการทดลองใช้และจัดทำชุดพร้อมใช้

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และแนวคิดต่างๆ เพื่อแสวงหารูปแบบ และแนวการสร้างเครื่องมือ จากนั้นนำประสบการณ์แนวคิดต่างๆ ที่รวบรวมได้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกหรือสร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้หา รูปแบบของเครื่องมือ และแนวทางดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมและมีคุณภาพ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ประการแรก ผู้วิจัยพัฒนาหรือสร้างเครื่องมือวัดตัวแปร ได้ดำเนินเป็นขั้นตอน คือ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ เมื่อได้เครื่องมือเหล่านั้นนำมาตรวจสอบความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและองค์ประกอบต่างๆ ของการดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่อยู่ในขอบข่ายนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีอยู่ 3 ชุด คือ แบบวัดแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน อีกส่วนหนึ่งคือตัวแปรที่ยังไม่มีเครื่องมือใดที่เหมาะสมก็ดำเนินการสร้างโดยเขียนนิยามปฏิบัติการให้ชัดเจน สร้างผังตัวแปร โดยพิจารณาว่า ตัวแปรนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง จะวัดด้วยคำถามกี่ข้อ เป็นบวกกี่ข้อ เป็นลบกี่ข้อ แล้วเขียนข้อคำถามสร้างสเกลตามผังตัวแปรและนิยามดังกล่าว แบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่ในลักษณะนี้มี 1 ชุด คือ แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ประการที่สอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ตามแนวคิดทฤษฎี และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ถือเป็นเครื่องมือฉบับร่าง และกิจกรรมของกลุ่มควบคุม

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาด้านรูปแบบ เนื้อหาสาระ วิธีการของเครื่องมือ หลักจากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นใหม่ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเครื่องมือดังนี้ 1) เป็นแบบวัด โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงโครงสร้าง และพิจารณาความเหมาะสมทางภาษา ลักษณะข้อความ และแบบวัดทั้ง

ฉบับ 2) ชุดกิจกรรม โดยพิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรมขั้นตอนและวิธีการ

ขั้นที่ 6 ปรับปรุง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลอง และกิจกรรมแนะแนวเสร็จเรียบร้อยแล้วตามแนวคิดและหลักการ ขณะเดียวกันจัดเตรียมเครื่องมือที่เลือกจากที่มีผู้สร้างไว้ เพื่อนำไปทดลองใช้ และตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นที่ 7 ทดลองและตรวจสอบคุณภาพ การทดลองใช้เครื่องมือ ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัย ได้ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๑ จากนั้นนำผลการทดลองใช้ไปประเมิน หรือวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือฝึก วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดตัวแปร ได้ตรวจสอบความสามารถในการจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้สถิติ (t-test) และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองใช้เครื่องมือ จากการประเมินและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ จะเลือกข้อที่มีคุณภาพรายข้อ และทั้งฉบับอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ (item-total correlation) หรือค่า r อยู่ระหว่าง .23 ถึง .64 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง .79 ถึง .86 ในส่วนของชุดกิจกรรมแนะแนว (ชุดฝึก) เลือกไว้ 10 กิจกรรม ได้นำกิจกรรมไปทดลองเบื้องต้นทั้ง 10 กิจกรรม แล้วนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงเพื่อการใช้งานจริง ส่วนกิจกรรมแนะแนวกลุ่มควบคุม มี 10 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมแนะแนวอื่นๆเกี่ยวกับด้านส่วนตัวและสังคม ที่นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 9 จัดทำชุดพร้อมใช้จริง เมื่อการพัฒนาเครื่องมือผ่านขั้นตรวจสอบคุณภาพเป็นที่พอใจแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทั้งหมดมาจัดพิมพ์และเป็นฉบับจริงพร้อมใช้ดังนี้ 1) ชุดรวมแบบวัดจิตลักษณะเดิม 3 แบบวัด และแบบสอบถามลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม จำนวน 1 ชุด 2) แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม 1 ชุด 3) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม (กลุ่มทดลอง) 10 กิจกรรม 4) กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ (กลุ่มควบคุม) 10 กิจกรรม เพื่อใช้ในการทดลองต่อไป

4.3 ลักษณะและองค์ประกอบของเครื่องมือวิจัยแต่ละชนิด

4.3.1 เครื่องมือที่ผู้อื่นได้สร้างและหาคุณภาพไว้แล้ว ผู้วิจัยได้เลือกที่เหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1) แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ ทวีวัฒน์ บุญชิต (2543) มาใช้ จำนวน 5 เรื่อง ลักษณะของแบบวัดเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ขัดแย้งทาง

จริยธรรม ลักษณะเป็นข้อความ แต่ละข้อมี 2 เหตุผล ต้องพิจารณาว่าในแต่ละเหตุผลมีมาตรประเมินรวมค่า 6 อันดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนที่เป็นไปได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน ความสามารถในการจำแนกข้อความ (เหตุผล) ซึ่งทดสอบโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) มีค่าตั้งแต่ 2.6 ถึง 5.6 ค่าความเที่ยงวิเคราะห์โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .76 นักเรียนที่ได้คะแนนมาก แสดงว่ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงตรงกันข้ามนักเรียนที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ดังตัวอย่างข้อคำถาม

ตัวอย่างแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ที่สมมติขึ้น หากนักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นี้ จะตัดสินใจกระทำ หรือไม่กระทำอย่างไร โดยให้มีเหตุผลที่กำหนดไว้ ขอให้นักเรียนพิจารณาก่อนว่า นักเรียนตัดสินใจเช่นนั้นเพราะเหตุใด เห็นด้วยกับเหตุผลดังกล่าวในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย \surd ลงบนเส้น.....ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวตามความรู้สึกที่แท้จริง ในแต่ละเรื่องขอให้ตอบทั้ง 2 ข้อ

เรื่องที่ 1 ในเวลาที่ข้าพเจ้าว่างจากการเรียนและการทำการบ้านที่ครูให้เสร็จแล้ว บางครั้งข้าพเจ้าก็ขี้เกียจที่จะทำงานบ้านหรือดูแลน้องเล็กๆ ข้าพเจ้าก็จะวิ่งเล่นหรือไปหาเพื่อน แต่ในบางครั้งข้าพเจ้าก็จะช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านหรือดูแลน้องเล็กๆ

1. เหตุผลที่ข้าพเจ้าทำงานบ้านเพราะ “เมื่อข้าพเจ้าทำตนให้เป็นประโยชน์ ข้าพเจ้าจะสบายใจ และภาคภูมิใจในตนเอง” โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. เหตุผลที่ข้าพเจ้าทำงานบ้านเพราะ “การรู้จักช่วยเหลือผู้ใกล้ชิด ย่อมเป็นมนุษย์ที่ลดความเห็นแก่ตัวไปได้มาก” โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของบุญรับศักดิ์มณี (2532) ซึ่งพรทิพา สิงหนาล (2548) เลือกมาใช้ 10 ข้อ ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วยข้อความที่ถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต แต่ละข้อเป็นมาตรประเมินรวมค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งหมด (r) ตั้งแต่ .20 ถึง .70 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)

เท่ากับ .72 นักเรียนที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองสูง นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่ามีลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนเองต่ำ

ดังตัวอย่างข้อคำถาม

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย
✓ ลงบนเส้น..... ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าคิดว่า การกระทำความดีโดยขาดผู้รู้เห็น เป็นการกระทำที่สูญเปล่า

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะสิ่งต่างๆมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แบบวัดนี้ผู้วิจัยนำมาจากแบบวัดของ
ลินดา สุวรรณดี (2543) จำนวน 10 ข้อ มีทั้งข้อความที่เป็นทางบวกและทางลบ แต่ละข้อมีมาตร
ประเมินรวมค่า 6 อันดับตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความ
เชื่ออำนาจในตนสูง ผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ข้อคำถามของแบบ
วัดดังกล่าวมีความสามารถในการจำแนกอย่างมีนัยสำคัญ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้ง
ฉบับ (r) อยู่ระหว่าง .14-.61 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .81
ตัวอย่างแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย \checkmark ลงบนเส้น..... ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ฉันเชื่อว่าฉันก็เป็นนักกีฬาที่เก่งได้ถ้าฉันขยันฝึกซ้อม

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. คนอื่นจะชอบฉันหรือไม่ขึ้นอยู่กับอาการกระทำของฉันเอง

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4.3.2 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือขึ้นมา 2 ลักษณะ คือ

1) เครื่องมือที่เป็นแบบวัด จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบวัดตัวแปรตาม และแบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม 2) เครื่องมือที่เป็นกิจกรรมแนะแนว 2 ประเภท คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวที่เป็นชุดฝึก (กลุ่มทดลอง) และกิจกรรมแนะแนว(กลุ่มควบคุม) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) แบบวัดตัวแปรตาม คือ แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีจำนวน 40 ข้อ แล้วเลือก 20 ข้อ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละข้อมีมาตรฐานค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 20-120 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูง นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่ามีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมต่ำ ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .23 ถึง .64 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .86 แบบวัดนี้ในชุดที่ให้ให้นักเรียนตอบใช้ชื่อว่า “แบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่ควรกระทำ ดังตัวอย่างข้อคำถาม

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงบนเส้น..... ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดทำให้ครบทุกข้อ

1. ข้าพเจ้าเชิญชวนบุคคลในครอบครัว ปรึกษาผลงานเพื่อส่วนรวม

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ถ้าคนอื่นไม่ช่วยกันทิ้งขยะให้ถูกที่ ข้าพเจ้าก็จะทิ้งขยะ ไม่ถูกที่เหมือนกัน เพราะข้าพเจ้าก็ทำได้เช่นเดียวกับคนอื่น

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2) แบบสอบถามลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ ลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมของนักเรียนมาศึกษาด้วย จึงสร้างแบบสอบถามขึ้นประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย อาชีพผู้ปกครอง ดังตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนข้อความลงตรง..... ที่เว้นไว้ หรือ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุดของนักเรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา.....
3. อาชีพของผู้ปกครอง

☐ เกษตรกรรม	☐ รับจ้าง	☐ รัฐวิสาหกิจ	☐ รับราชการ
☐ ค้าขาย-ธุรกิจ	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....		

สรุป แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 4 แบบวัด มีคุณภาพของแบบวัด ตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.3 แสดงคุณภาพของแบบวัดในการวิจัย

ที่	ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อ	คุณภาพ	
			รายข้อ(r)	ทั้งหมด (α)
1.	แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจ	5 เรื่อง	$.20 \leq r \leq .60$.68
2.	แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจุบันอนาคต	10	$.20 \leq r \leq .58$.75
3.	แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของตน	10	$.20 \leq r \leq .64$.76
4.	แบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่ควรกระทำ	20	$.23 \leq r \leq .64$.86

3) ชุดกิจกรรมแนะแนว(ชุดฝึก) คือชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้แสดงไว้ในภาพ 3.3 แล้ว ในส่วนโครงสร้างและรายละเอียดของชุดกิจกรรมประกอบด้วยองค์ประกอบของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ (1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม (2) การรักษาสาธารณสมบัติ (3) ช่วยสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม (4) การสร้างสรรค์ความเจริญในสังคม แต่ละองค์ประกอบผู้วิจัยนำมาสร้างกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ต้องการ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีทั้งหมด 10 กิจกรรมโดยแบ่งเป็น กิจกรรมปฐมนิเทศ และปัจฉิมนิเทศ จำนวน 2 กิจกรรม กิจกรรมฝึกการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมจำนวน 2 กิจกรรม กิจกรรมฝึกการรักษาสาธารณสมบัติ จำนวน 2 กิจกรรม กิจกรรมฝึกการช่วยสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม จำนวน 2 กิจกรรม กิจกรรมฝึกการสร้างสรรค์ความเจริญในสังคม จำนวน 2 กิจกรรม

กิจกรรมแนะแนวแต่ละกิจกรรมจะมีรูปแบบดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม 2) แนวคิด 3) วัตถุประสงค์ 4) ขั้นตอนกิจกรรม โดยมีขั้นนำสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินการกิจกรรม ขั้นสรุปกิจกรรม 5) สื่อ – เครื่องมือ และ 6) การประเมินผล ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.4 แสดงผังการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว (ชุดฝึก)

องค์ประกอบ	ชื่อกิจกรรม	เทคนิคที่ใช้
ปฐมนิเทศ	1. รวมดวงใจ	เกม
1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และบำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคม	2. ทำตนให้เป็นประโยชน์ 3. ร่วมด้วยช่วยกัน	การอภิปราย บทบาทสมมติ
2. การรักษาสาธารณสมบัติ	4. จำเป็นต้องห้าม 5. รับผิดชอบดีมีคุณจริง	บทบาทสมมติ การอภิปราย
3. การช่วยสอดส่องพฤติกรรม ที่อาจเป็นภัยต่อสังคม	6. บทบาทดีเพื่อสังคม 7. รู้ทันเล่ห์เหลี่ยมทรชน	บทบาทสมมติ การอภิปราย บทบาทสมมติ การอภิปราย
4. การสร้างสรรค์ความเจริญ ในสังคม	8. กนดคีศรีสังคม 9. เดินตามรอยเท้าพ่อ	การอภิปราย กรณีศึกษา การอภิปราย กรณีศึกษา
ปัจฉิมนิเทศ	10. เมล็ดพันธุ์แห่งความ รับผิดชอบ	การอภิปราย

ในแต่ละกิจกรรมจะเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องด้วยกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ (เขียนโดยย่อได้ว่า AGEPA) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาส เข้าร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Active Participation) นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองมีความพร้อมและการกระตือรือร้น 2) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ (Group Interaction) โดยให้นักเรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุยปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยมีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นระดมสมอง 3) ยึดการค้นพบด้วยตนเอง (Experiential Learning) 4) เน้นกระบวนการ (Process – Oriented) โดยให้นักเรียนได้วิเคราะห์กระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้เกิดผลงาน 5) เน้นการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (Application of Knowledge)

โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 ถึงกิจกรรมที่ 10 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

กิจกรรมที่ 1

ปฐมนิเทศ

ระดับ/วัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3

ขนาดของกลุ่ม

ประมาณ 30 คน

1. ชื่อกิจกรรม รวมดวงใจ

เวลา 60 นาที

2. แนวคิด ในการจัดกิจกรรม การสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้จัดกิจกรรมกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยกันเองจะได้รับความคุ้นเคยกัน สามารถปฏิบัติกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมาย

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนภายในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้นักเรียน ได้รู้จักซึ่งกันและกันยิ่งขึ้น
4. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกัน

4. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

4.1 ขั้นนำสู่กิจกรรม

1. ครูจัดนักเรียนนั่งเป็นวงกลมแล้วเร้าความสนใจนักเรียนด้วยการปรบมือเป็นจังหวะและนับพร้อมกัน หนึ่ง-สอง-สาม- สี่-ห้า-หก เจ็ด-แปด-เก้า- สิบ
2. ครูและนักเรียนรวมกันร้องเพลง “สวัสดี” และกล่าวต้อนรับนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
3. ครูอธิบายว่า นักเรียนจะได้รับแจกรูปหัวใจที่ผ่าครึ่ง คนละซีก เมื่อได้รับแล้วให้ถือไว้ ห้ามส่งเสียจนกว่าจะได้รับสัญญาณให้ดำเนินกิจกรรม เมื่อได้รับสัญญาณนกหวีดให้นักเรียนพยายามนำชิ้นส่วนรูปหัวใจไปรวมกับชิ้นส่วนหัวใจของเพื่อน โดยต้องประกบกันให้สนิท และต้องเป็นสีเดียวกัน ในเวลาที่เร็วที่สุด เมื่อนักเรียนหาคู่ได้แล้วให้พาคู่ของตนเองมานั่งเรียงลำดับจากเก้าอี้ที่ครูจัดไว้

4.2 ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูแจกชิ้นส่วนรูปหัวใจให้นักเรียนแต่ละคน
2. ครูให้สัญญาณเริ่มกิจกรรมหาคู่ดวงใจในเวลา 3 นาที ครูเป่านกหวีดหมดเวลา และช่วยเหลือให้สมาชิกที่ยังหาคู่ของตนไม่พบ แล้วไปนั่งที่
3. ให้นักเรียนใช้เวลา 10 นาที พุดคุยทำความรู้จักกัน และบันทึกข้อมูลตามแบบ สัมภาษณ์ที่ครูแจกให้
4. ครูแจกแบบสัมภาษณ์ให้กับนักเรียนทุกคน
5. ครูให้สัญญาณเพื่อให้นักเรียนได้สัมภาษณ์และสนทนากัน 10 นาที
6. เมื่อหมดเวลาครูให้สัญญาณหยุดสัมภาษณ์ และให้นักเรียนทุกคนนั่งครึ่งวงกลม
7. ครูให้นักเรียนแนะนำคู่ของตนให้กลุ่มได้รู้จัก ตามข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ โดย เริ่มจากคู่ที่ชนะเลิศจากกิจกรรมจับคู่ในตอนแรก

4.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ครูซักถามนักเรียนว่าเคยเล่นกิจกรรมนี้มาก่อนหรือไม่
2. นักเรียนรู้สึกอย่างไรจากการเล่นกิจกรรมนี้
3. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมเหล่านี้
4. นักเรียนจะนำกิจกรรมเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ในการศึกษาเล่าเรียน อย่างไรบ้าง

5. สื่อ/เครื่องมือ

1. กระดาษรูปหัวใจผ่าครึ่ง (มีหลากหลายขนาด) เท่ากับจำนวนสมาชิก
2. เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ เท่ากับจำนวนสมาชิก “นี่แหละตัวฉัน”
3. นกหวีด
4. แก้วน้ำ 10-15 คู่

6. การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการปฏิบัติกิจกรรม
2. การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสัมภาษณ์

“นี่แหละตัวฉัน”

1. ฉันชื่อ.....ชื่อฉันแปลว่า.....
2. อยู่บ้านใครๆเรียกฉันว่า.....
3. ลักษณะนิสัยของฉัน.....
4. วิชาที่ฉันชอบมากที่สุดคือ.....
5. วิชาที่ฉันชอบน้อยที่สุดคือ.....
6. งานอดิเรก/กิจกรรมยามว่างที่ฉันชอบทำคือ.....
7. กีฬาที่ฉันชอบเล่นมากที่สุดคือ.....
8. เพลงที่ฉันชอบฟังคือ.....
9. สถานที่ท่องเที่ยวที่ฉันชอบมากที่สุดคือ.....
10. สิ่งที่ฉันถนัด/มีความสามารถมากที่สุดคือ.....
11. สิ่งที่ฉันภูมิใจมากที่สุดคือ.....
12. สิ่งที่ฉันมีให้เพื่อนเสมอคือ.....
13. ความใฝ่ฝันของฉันคือ.....
14. ฉันต้องการให้เพื่อนๆรู้ว่าฉันเป็นคน.....
15. สิ่งที่ทำให้ฉันเสียใจมากที่สุดคือ.....
16. สิ่งที่ฉันอยากทำมากที่สุดตอนนี้คือ.....
17. สิ่งที่ฉันอยากปรับปรุงตนเองคือ.....
18. ถ้าทำได้ฉันอยากให้ใครๆพูดถึงฉันว่า ฉัน.....
19. หากมีปัญหา คนแรกที่ฉันคิดถึงคือ.....
20. อาชีพในอนาคตที่ฉันอยากจะทำคือ.....

ใบความรู้
กติกการเข้าร่วมกิจกรรม

1. ตั้งใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรงต่อเวลา
3. มาเข้าร่วมกิจกรรมตามนัดทุกครั้ง และต้องอยู่ร่วมกิจกรรมจนจบ
4. การวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของเพื่อนในกลุ่มให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์

4) **กิจกรรมแนะแนว** (กลุ่มควบคุม) ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมแนะแนวที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 10 กิจกรรม มีลักษณะที่ทำให้สาระการเรียนรู้ (Knowledge) กระบวนการ (Process) และการประยุกต์ใช้ (Apply) ประกอบกิจกรรมที่ให้เนื้อหาสาระมุ่งเน้นการให้ความรู้ทั่วไป ด้านส่วนตัวและสังคม ได้แก่ 1) กิจกรรมรวมใจเป็นหนึ่งเดียว 2) งานอดิเรก 3) อารมณ์ดี มีสุข 4) คลายเครียด 5) เป็นคนเหมือนกันแต่ไม่เหมือนกัน 6) ตึกตาล้มลุก 7) ทุกคนมีดี 8) วิธีทำตนให้มีเสน่ห์ 9) ภัยสังคม 10) สรุปลงสาระสู่ชีวิต

รูปแบบของกิจกรรม ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม แนวคิด วัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการจัดกิจกรรม สื่อ-เครื่องมือ การประเมินผล ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ที่ไม่ใช่กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

กิจกรรมที่ 1

1. **ชื่อกิจกรรม** อารมณ์ดี ชีวิตมีสุข
2. **แนวคิด (K)** ชีวิตของคนเราต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ฉะนั้นการรู้จักควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของคน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เราอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
3. **วัตถุประสงค์** เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการควบคุมอารมณ์ของตนต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้
4. **ขั้นตอนกิจกรรม (P)**
 1. ให้นักเรียนจับคู่ แล้วมองตากัน ห้ามยิ้ม ห้ามหัวเราะ ทำเหมือนไม่มีอะไรอยู่ตรงหน้าประมาณ 3-5 นาที

2. ครูถามนักเรียนว่า ใครบ้างที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ เพราะอะไร ใครบ้างที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ เพราะอะไร ทำอย่างไรจะบังคับอารมณ์ได้

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มย่อย ให้แต่ละกลุ่มคิดเพลงที่ช่วยทำให้เราคิดดี ทำดี หรือฟังแล้วทำให้เราอารมณ์ดี และออกมาร้องให้เพื่อนฟัง กลุ่มละ 1 เพลง ให้เวลากลุ่มละ ประมาณ 5 นาที

4. ครูถามนักเรียนว่า คนที่มีอารมณ์ดี มีประโยชน์อย่างไร และคนที่อารมณ์เสียบ่อยๆ จะเกิดโทษกับร่างกายอย่างไรบ้าง

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า คนที่ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์จะทำให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ฉะนั้นทุกคนจึงควรรู้จักวิธีการควบคุมอารมณ์ของตนเองเพื่อชีวิตจะมีความสุข

5. สื่อ-เครื่องมือ ใบความรู้

6. การประเมินผล สังเกตจากความตั้งใจ สนใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

5. การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับดังนี้

5.1 จัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มเพื่อทดลอง โดยจัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

5.2 วัดจิตลักษณะเดิมก่อนการทดลอง โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามทั้งหมดซึ่งมี 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ลักษณะทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจ มี 5 เรื่อง ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต มี 10 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการกระทำของตน มี 10 ข้อ

5.3 ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมกับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 10 ครั้งๆละ 60 นาที เป็นเวลา 10 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมให้ฝึก โดยใช้กิจกรรมอื่นที่มีใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ดังแสดงตามตารางที่ 3.3

5.4 เมื่อเสร็จสิ้นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

5.5 นำแบบวัดทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน

5.6 ทำการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ตามสมมุติฐานการวิจัย

ตารางที่ 3.5 ตารางการดำเนินการทดลอง

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	เวลา	ชื่อกิจกรรม (กลุ่มทดลอง)/ ผู้ดำเนินกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม (กลุ่มควบคุม)/ ผู้ดำเนินกิจกรรม
	1 ส.ค. 2551	14.45-15.45	วัดจิตลักษณะเดิม	วัดจิตลักษณะเดิม
1.	4 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางอรณัญญา โยธะกา ปฐมนิเทศ “รวมดวงใจ”	นางอรณัญญา โยธะกา ปฐมนิเทศ “รวมดวงใจ”
2.	5 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางอรณัญญา โยธะกา “ทำตนให้เป็นประโยชน์”	นางสาวปัทมา พนารักษ์ “งานอดิเรก”
3.	6 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางสาวปัทมา พนารักษ์ “ร่วมด้วยช่วยกัน”	นางอรณัญญา โยธะกา “อารมณดี ชีวิตมีสุข”
4.	7 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางอรณัญญา โยธะกา “จำเป็นต้องห้าม”	นางสาวปัทมา พนารักษ์ “คลายเครียด”
5.	8 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางอรณัญญา โยธะกา “รับผิดชอบคือมีคุณจริง”	นางสาวปัทมา พนารักษ์ “เป็นคนเหมือนกันแต่ไม่ เหมือนกัน”
6.	11 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางอรณัญญา โยธะกา “บทบาทดี พลีเพื่อสังคม”	นางอรณัญญา โยธะกา “คู่กัดล้มลุก”
7.	13 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางอรณัญญา โยธะกา “รู้ทันเล่ห์เหลี่ยมทรชน”	นางสาวปัทมา พนารักษ์ “ทุกคนมีดี”
8.	14 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางอรณัญญา โยธะกา “คนดีศรีสังคม”	นางสาวปัทมา พนารักษ์ “ทำตนให้มีเสน่ห์”
9.	15 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางสาวปัทมา พนารักษ์ “เดินตามรอยเท้าพ่อ”	นางอรณัญญา โยธะกา “ภัยสังคม”
10.	16 ส.ค. 2551	14.45-15.45	ปัจฉิมนิเทศ “เมล็ดพันธุ์แห่งความรับผิดชอบต่อ”	นางอรณัญญา โยธะกา “สรุปสาระสู่ชีวิต”
	25 ส.ค. 2551	14.45-15.45	นางอรณัญญา โยธะกา วัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม	นางสาวปัทมา พนารักษ์ วัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ สังคม นางอรณัญญา โยธะกา

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

6.1 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1.1 วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างหรือตัวแปรต่างๆ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

6.1.2 วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มขึ้นไป ในการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ตามสมมติฐานข้อที่ 1 ใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (t-test Independence) การวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 2 ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (two way ANOVA)

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพรรณนา ใช้วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่

การหาค่าเฉลี่ย (ล้วน สายยศ 2544 : 242) ดังนี้

สูตร	\bar{X}	=	$\frac{\sum X}{n}$
เมื่อ	\bar{X}	=	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	X	=	คะแนนดิบ
	$\sum X$	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	=	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ 2544 : 242) ดังนี้

สูตร	S	=	$\sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$
เมื่อ	S	=	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	x	=	คะแนนดิบ
	\bar{x}	=	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	n	=	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

การหาค่าความแปรปรวน (ล้วน สายยศ 2544 : 243) ดังนี้

$$\text{สูตร } S^2 = \frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ S^2 = ค่าความแปรปรวน

x = คะแนนดิบ

n = จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

6.2.2 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

1) การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-dependent test) (ล้วน สายยศ 2544 : 272) ดังนี้

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ D = ความต่างของคะแนนแต่ละคู่

$\sum D$ = ผลรวมความต่างของคะแนนแต่ละคู่

$\sum D^2$ = ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
ที่ยกกำลังสองแล้ว

n = จำนวนคู่

df = $n - 1$

2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (Two Way ANOVA)

(ดูวน สายยศ และอังคณา สายยศ 2538: 122-123)

แหล่งของ การแปรผัน	ผลรวมของกำลังสอง (Sum of Squares) :SS	df	ค่าโดยประมาณของ ความแปรปรวน (Mean of Squares) : MS	F
Row	SSR	r-1	$\frac{SSR}{df_R}$	$F_R = \frac{MS_R}{MS_E}$
Column	SSC	c-1	$\frac{SSC}{df_C}$	$F_C = \frac{MS_C}{MS_E}$
Interaction	SS(RC)	(r-1)(c-1)	$\frac{SS(RC)}{df_{(RC)}}$	$F_{RC} = \frac{MS_{(RC)}}{MS_E}$
Error	SSE	rc(n-1)	$\frac{SSE}{df_E}$	
Total	SST	rcn-1		

$$SST = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \sum_{k=1}^n X_{ijk}^2 - \frac{T^2}{rcn}$$

$$SSC = \frac{\sum_{j=1}^c T_j^2}{rn} - \frac{T^2}{cn}$$

$$SS(RC) = \frac{\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c T_{kj}^2}{n} - \frac{\sum_{i=1}^r T_r^2}{cn} - \frac{\sum_{j=1}^c T_j^2}{rn} + \frac{T^2}{rcn}$$

$$SSR = \frac{\sum_{i=1}^r T_i^2}{cn} - \frac{T^2}{rcn}$$

$$SSE = SST - SSR - SSC - SS(RC)$$

3) สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรทำนายวิเคราะห์ทางสถิตินี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณ โดยคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

สมการถดถอยพหุคูณเส้นตรงเพื่อใช้ในการพยากรณ์ค่าของตัวแปรตาม ดังนี้ (บุญเรียง ขจรศิลป์ 2548: 175-180)

$$\hat{Y}_i = a + b_1 X_{1i} + b_2 X_{2i} + \dots + b_k X_{ki} + e_i$$

\hat{Y}_i แทน ค่าของตัวแปรตามของข้อมูลตัวที่ i ที่ได้จากการพยากรณ์เมื่อทราบค่าของตัวแปรอิสระ

$X_{1i}, X_{2i}, \dots, X_{ki}$ แทน ค่าของตัวแปรอิสระตัวที่ 1, 2, ..., k ของข้อมูลตัวที่ i

a, b_1, b_2, \dots, b_k แทน ค่าสถิติที่ใช้ประมาณค่าพารามิเตอร์

e_i แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูลตัวที่ i

$$b = \frac{n(\sum XY) - (\sum X)(\sum Y)}{n\sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b\bar{X}$$

n แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ

\bar{Y} แทน ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม

6.2.3 สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

1) สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของการประเมิน หรือ IOC (index of concordance) (โกศล มีคุณ 2545 : 287) ดังนี้

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลรวมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

ข้อความที่มีค่า $IOC > .50$ มีค่าคุณภาพที่ใช้ได้

2) การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (พิตร ทองชั้น 2544 : 207) ดังนี้

$$\text{สูตร } r = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\left(\frac{S^2_H}{n_H}\right) + \left(\frac{S^2_L}{n_L}\right)}}$$

- เมื่อ r = ค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อ
- \bar{X}_H = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
- \bar{X}_L = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
- S^2_H = ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
- S^2_L = ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
- n_H = จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
- n_L = จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

3) การหาความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟ่า ของ Cronbach (โกศล มีคุณ 2545 : 297) ดังนี้

$$\text{สูตร } \text{Alpha} = \frac{N}{N-1} \left(\frac{S^2 - \sum S^2_i}{S^2} \right)$$

- เมื่อ N = จำนวนข้อคำถามในแบบวัด
- S^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดทั้งฉบับ
- S^2_i = ค่าความแปรปรวนของข้อคำถามรายข้อ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงทดลอง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีจิตลักษณะต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ในขณะเดียวกันต้องการทราบผลของลักษณะทางจิตและลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับผลประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว โดยนำเสนอข้อมูล ดังนี้

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบนัยสำคัญทางสถิติจะแสดงด้วยสัญลักษณ์

* แสดงว่านัยสำคัญที่ระดับ .05

**แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01

*** แสดงว่านัยมีสำคัญที่ระดับ .001

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

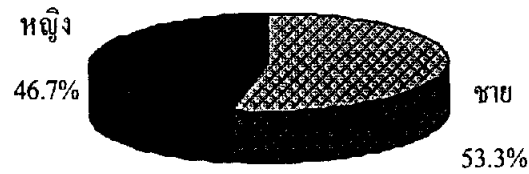
กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนวัยรุ่น อายุระหว่าง 13 – 15 ปี จำนวน 60 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี การวิเคราะห์ในส่วนนี้เพื่อการเข้าใจกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่อยู่ในระดับนามบัญญัติ (nominal) ใช้การหาจำนวนและคำนวณร้อยละ ข้อมูลที่เป็นอันตรภาค (interval) หรืออัตราส่วน (ratio) ใช้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางและภาพที่ 4.1 ถึง 4.3

ตารางที่ 4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (60 คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	32	53.3
หญิง	28	46.7

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่ามีเพศชายจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 เพศหญิงจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ซึ่งได้นำเสนอจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะพื้นฐาน ดังภาพที่ 4.1

แผนภูมิแสดงกลุ่มตัวอย่างจำนวนตามเพศ

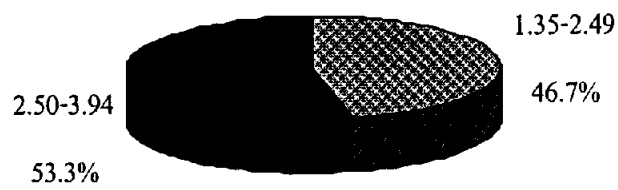
ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (60 คน)	ร้อยละ
ผลการเรียนเฉลี่ย		
1.35-2.49	28	46.7
2.50-3.94	32	53.3

จากตารางที่ 4.2 จำแนกตามผลการเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในปีที่ผ่านมาระหว่าง 1.35-2.49 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 และกลุ่มที่มีผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.94 จำนวน 32 คิดเป็นร้อยละ 53.3 นำเสนอจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะพื้นฐาน ดังภาพที่ 4.2

แผนภูมิแสดงผลการเรียนรู้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

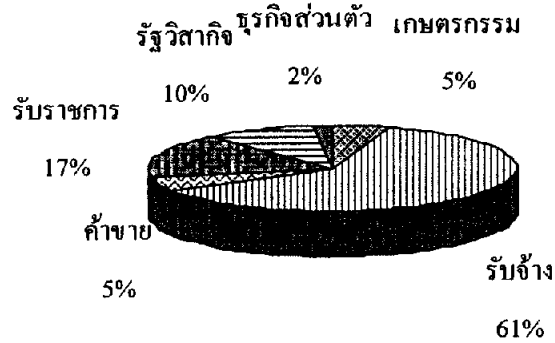
ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย

ตารางที่ 4.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (60 คน)	ร้อยละ
อาชีพของผู้ปกครอง		
เกษตรกร	3	5.0
รับจ้าง	37	61.7
ค้าขาย	3	5.0
รับราชการ	10	16.7
รัฐวิสาหกิจ	6	10.0
ธุรกิจส่วนตัว	1	1.7

จากตารางที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครอง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ประกอบอาชีพ รับจ้าง จำนวน 37 คน คิดเป็น ร้อยละ 61.7 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ประกอบอาชีพรับราชการ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ประกอบ อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 1.7 นำเสนอจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ลักษณะพื้นฐาน ดังภาพที่ 4.3

แผนภูมิแสดงอาชีพของผู้ปกครอง

ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลอง โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ข้อ เนื่องจากจัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มด้วยวิธีสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) จึงสามารถเลือกสถิติวิเคราะห์ที่เหมาะสม คือ ใช้การทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test Independent) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) ซึ่งจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มการฝึก

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 “นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม” วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที แบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (t – test independent) ตัวแปรอิสระคือ การฝึก ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มการฝึก

ตัวแปรอิสระ(การฝึก)	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		\bar{X}	(SD.)	t
ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว	30	90.90	8.37	3.043**
ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว	30	82.70	12.16	

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ผลที่พบในส่วนนี้ นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับจิตลักษณะที่เป็นตัวแปรสมทบ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูงเมื่อได้รับการฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ” สมมติฐานข้อนี้ คาดหวังว่าการที่นักเรียนมีจิตลักษณะต่างกันน่าจะได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกัน ตัวแปรอิสระที่เป็นหลักของการวิเคราะห์ คือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ขณะที่ตัวแปรสมทบเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยโดยตัวแปรสมทบที่นำมาวิเคราะห์ มี 2 กลุ่ม คือ (1)กลุ่มจิตลักษณะ มี 3 จิตลักษณะ ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน (2) กลุ่มลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง การวิเคราะห์ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ในขั้นนี้ให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกกับตัวแปรจิตลักษณะซึ่งเป็นตัวแปรสมทบเป็นสำคัญ

ตัวแปรสมทบแต่ละตัวมีคะแนนเป็นค่าต่อเนื่อง เมื่อต้องการทำเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม (nominal) ได้แปลงตัวแปรเหล่านี้ใหม่โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นค่าแบ่ง คือ คะแนนต่ำสุดถึงค่าเฉลี่ยเป็นกลุ่มต่ำ และคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นกลุ่มสูง ดังนี้

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงเจตนาที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้นจะเกิดประโยชน์กับบางฝ่าย และเกิดโทษกับฝ่ายอื่นๆ ตัวแปรนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 22-50 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.34 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นตัวแบ่ง นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 22-34 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ จำนวน 33 คน นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 35-50 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จำนวน 27 คน

ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน หมายถึงความสามารถในการมองการณ์ไกล และมองเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดในอนาคต การควบคุมตนหมายถึง ความสามารถที่จะปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติเพื่อผลที่ดีกว่าและมีคุณภาพสูงกว่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตัวแปรนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 26-58 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.04 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นตัวแบ่ง นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 26-38 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตนต่ำ มีจำนวน 30 คน นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนนระหว่าง 39-58 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีลักษณะอนาคต – ควบคุมตนสูงมีจำนวน 30 คน

ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อและการคาดหวังของบุคคลในลักษณะที่ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับหรือเกิดขึ้นแก่ตนนั้นเป็นผลการกระทำของตน ตัวแปรนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 29-53 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 42.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.09 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นตัวแบ่ง นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 29-42 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ มีจำนวน 31 คน นักเรียนวัยรุ่นที่ได้คะแนน 43-53 จัดเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง จำนวน 29 คน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับจิตลักษณะที่เป็นตัวแปรสมทบ เป็นดังนี้

2.2.1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่านักเรียนวัยรุ่นมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกันได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางเป็นดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อพิจารณาตาม
ตัวแปรการฝึกกับเหตุผลเชิงจริยธรรม

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การฝึก(ก)	1	1010.077	1010.077	11.166	.001
เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	1	1161.416	1161.416	12.839	.001
(ก) x (ข)	1	87.440	87.440	.700	.330
ความคลาดเคลื่อน	56	5065.790	90.461		
รวม	59	7324.653			

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างการฝึกกับเหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกและนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ส่วนนักเรียน 2 กลุ่มที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและมีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

2.2.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อจำแนกตามตัวแปรการฝึกกับลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตนต่างกันได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง เป็นดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อพิจารณาตาม
ตัวแปรการฝึกกับลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การฝึก(ก)	1	306.818	306.818	3.014	.088
ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข)	1	513.218	513.218	5.042	.029
(ก) x (ข)	1	105.600	105.600	1.037	.313
ความคลาดเคลื่อน	56	5700.182	101.786		
รวม	59	6625.818			

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างการฝึกกับลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุม พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกและนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

ส่วนนักเรียน 2 กลุ่มที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูง และกลุ่มที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อจำแนกตามตัวแปรการฝึกกับความเชื่ออำนาจในตน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่างกันได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางเป็นดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับความเชื่ออำนาจในตน

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การฝึก(ก)	1	537.444	537.444	5.845	.019
ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	1	1133.979	1133.979	12.332	.001
(ก) x (ข)	1	29.403	29.403	.320	.574
ความคลาดเคลื่อน	56	5149.286	91.952		
รวม	59	6850.112			

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างการฝึกกับความเชื่ออำนาจในตน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกและนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ส่วนนักเรียน 2 กลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง และกลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

2.2.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อพิจารณาตามตัวแปร

การฝึกกับความพร้อมทางจิต

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน เมื่อได้รับการฝึกกับไม่ได้รับการฝึกมีค่าความแปรปรวนแตกต่างกันหรือไม่ การตรวจสอบในครั้งนี้คาดหวังว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตแตกต่างกันจะได้รับผลดีจากการฝึกแตกต่างกัน

ความพร้อมทางจิต หมายถึง การมีลักษณะทางจิต 3 ประการ คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตนและความเชื่ออำนาจในตนร่วมกันอยู่ในระดับสูงหรือต่ำ ผู้ที่มีลักษณะทางจิต 3 ประการ ร่วมกันสูง แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความพร้อมทางจิตสูง ผู้ที่มีลักษณะทางจิต 3 ประการ ร่วมกันต่ำ แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ เมื่อดำเนินการแล้วพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูง มีจำนวน 28 คน นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ มีจำนวน 32 คน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำตน เมื่อพิจารณาตามการฝึกและความพร้อมทางจิตเป็นดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับความพร้อมทางจิต

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การฝึก(ก)	1	299.746	299.746	4.152	.046
ความพร้อมทางจิต (ข)	1	2210.833	2210.833	30.627	.000
(ก) x (ข)	1	98.257	98.257	1.361	.248
ความคลาดเคลื่อน	56	4042.394	72.186		
รวม	59	6651.600			

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างการฝึกกับความพร้อมทางจิตพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกและนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ส่วนนักเรียน 2 กลุ่มที่มีความพร้อมทางจิตสูงและกลุ่มที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ไม่พบว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ”

2.2.5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการฝึกกับลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบว่านักเรียนวัยรุ่นประเภทใดที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการฝึก จึงนำลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมที่ต่างกันมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางที่มีการฝึกเป็นตัวแปรตัวแรก และลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมเป็นตัวแปรตัวที่สอง โดยให้ความสนใจกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมเป็นสำคัญ ตัวแปรสำคัญลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคมที่นำมาเป็นตัวแปรตัวที่สอง ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง โดยตัวแปรเพศแบ่งเป็นเพศชาย และ เพศหญิง สถิติปัญญาแบ่งเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวแบ่ง ค่าต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยเป็นค่าต่ำ หรือน้อย ค่าที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย คือค่าสูงหรือมาก อาชีพของผู้ปกครอง แบ่งเป็นอาชีพเกษตรกรรม และกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรม ผลการวิเคราะห์ ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการฝึกกับลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐานเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรต่างๆ ที่นำมาศึกษาในบทบาทของตัวแปรอิสระนั้นมีตัวแปรใดบ้างที่เป็นตัวแปรทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ตัวแปรที่นำเข้ามาวิเคราะห์ได้แก่ เพศสถิติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครอง กลุ่มฝึก การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ทั้งแบบรวม (Total) และแบบก้าวหน้า (Forward)

ตัวแปรอิสระ ที่ไม่เป็นค่าต่อเนื่อง (Non Matrix) อาชีพของผู้ปกครองและกลุ่มฝึก เปลี่ยนเป็น Dummy Variables คือเพศ ให้ 1 เป็นเพศชาย 0 เป็นไม่ใช่เพศชาย อาชีพของผู้ปกครอง

ให้เป็นอาชีพ เกษตรกรรม 0 เป็นอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรม กลุ่มฝึก ให้ 1 เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึก 0 เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์หาตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัวแปร

แบบวิเคราะห์	ตัวแปรทำนายสำคัญ	ค่าเบต้า (B)	เปอร์เซ็นต์ทำนายรวม
แบบรวม	1,2,3,4,5,6,7	2.389,3.862,1.864,4.685,.528,.177,.618	54.8
แบบก้าวหน้า	7,5,4	.818,.626,5.744	50.3

ตัวแปรทำนาย 1.เพศชาย 2.ผลการเรียนเฉลี่ย 3.อาชีพของผู้ปกครอง 4. กลุ่มฝึก 5. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6.ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน 7.ความเชื่ออำนาจในตน

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อหาตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัวแปร พบว่าในการวิเคราะห์แบบรวม ตัวทำนายทั้ง 7 ตัวร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ได้ร้อยละ 54.8 ในการวิเคราะห์แบบก้าวหน้า พบว่า ความเชื่ออำนาจในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและกลุ่มฝึก ร่วมกันทำนาย ได้ร้อยละ 50.3 มีค่า.818,.626, และ 5.744 ตามลำดับ

สรุป ข้อค้นพบเพิ่มเติมได้ว่าพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ในการวิเคราะห์แบบรวม ตัวทำนาย 7 ตัว ร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ได้ร้อยละ 54.8 ในการวิเคราะห์แบบก้าวหน้า พบตัวทำนายที่สำคัญ คือ กลุ่มฝึก ความเชื่ออำนาจในตน และเพศ ร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 50.3

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัยและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ข้อ และผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน ท้ายสุด คือข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

1.2.2 นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงอายุระหว่าง 13 - 15 ปีที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2551

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 - 15 ปี ของโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง มาจำนวน 2 ห้องเรียน โดยพิจารณาเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียน

หลากหลาย มีลักษณะเป็นตัวแทนประชากรได้ หลังจากนั้นสุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มวิจัย 2 กลุ่ม (Random Assignment) ได้กลุ่มละ 30 คน จากนั้นจับสลากให้เป็นกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม กลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม

1.3.3 เครื่องมือการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่เป็นแบบวัดและชุดกิจกรรมแนะแนวดังนี้

- 1) แบบวัดตัวแปร จำนวน 4 แบบวัด ได้แก่ (1) แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม (2) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน (3) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน และ(4)แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) ชุดกิจกรรมแนะแนว มีจำนวน 2 ชุด ได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนว สำหรับฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม (กลุ่มทดลอง) มีจำนวน 10 กิจกรรม (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับกลุ่มควบคุม เป็นกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ทั่วไป ด้านส่วนตัวและสังคม มีจำนวน 10 กิจกรรม

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบทดสอบถามทั้งชุด ซึ่งมี 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ลักษณะทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจ มี 10 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต มี 10 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการกระทำของตน มี 10 ข้อ
- 2) ดำเนินการทดสอบฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมกับกลุ่มทดลอง จำนวน 10 กิจกรรม เป็นเวลา 10 วันๆละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มควบคุมฝึกโดยใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นต่างจากกลุ่มทดลอง ตามวันและเวลาเดียวกัน
- 3) เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
- 4) ตรวจสอบให้คะแนนจากแบบวัดและแบบสอบถาม
- 5) วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และตามสมมติฐานของการวิจัย

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปกับเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่

1) สถิติพรรณนา ใช้วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2) สถิติอ้างอิง ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA)

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.4.1 นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

1.4.2 นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตสูงเมื่อได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ได้รับผลดีจากการฝึกไม่แตกต่างกันกับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ

1.4.3 การวิจัยได้พบตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น คือ กลุ่มการฝึก ความเชื่ออำนาจในตน และเพศ

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ผลการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานดังนี้

2.1 อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 “นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม” จากผลการวิจัยได้พบว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งผลเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ผลที่พบนี้อภิปรายได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นได้ดำเนินการสร้างอย่างถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนา เนื่องจากได้วิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างกิจกรรมแนะแนวให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของแต่ละองค์ประกอบ โดยคำนึงถึงธรรมชาติของวัยรุ่น

และนำแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาเป็นพื้นฐานในการสร้างกิจกรรม ทุกกิจกรรมจะกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตั้งแต่ขั้นนำ ชั้นกิจกรรมหลัก ชั้นสรุป และเน้นให้นักเรียนนำข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผลเช่นนี้กล่าวได้ว่าการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมนั้นสามารถพัฒนาได้โดยวิธีฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึกเพื่อพัฒนาจิตลักษณะ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ผลเป็นอย่างดี เช่น การศึกษาของศิริรัตน์ แสนยานุกูล (2546) ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อฝึกพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระแม่มาลีสาธิตประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการฝึกเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงชันกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม เช่นเดียวกับการศึกษาของอังคณา เมตุลา (2546) ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองฝึกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีต่อการรู้จักตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองสูงชันกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร แสงวิเชียร (2546) ซึ่งศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศบากราชบุรีบำรุง จังหวัดสกลนคร พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงชันกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึก พัฒนา ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามขอบข่ายของงานแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมนั้น หากดำเนินการสร้างอย่างถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ต้องการพัฒนา หรือต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสอดคล้องกับวัยของผู้รับบริการแล้ว ชุดกิจกรรมแนะแนวจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ผลดี และมีประโยชน์

2.2 อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 “นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตสูงเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ” สมมติฐานข้อนี้ คาดว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีจิตลักษณะต่างกันน่าจะได้รับผลดีจากการฝึกแตกต่างกัน คือผู้ที่มีความพร้อมทางจิตสูงควรจะได้รับผลดีมากกว่าผู้ที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อนี้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ

สองทาง ซึ่งมีตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือการฝึกกับลักษณะทางจิตซึ่งได้แก่การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน นอกจากนี้ยังได้นำลักษณะทางจิตสังคม ซึ่งได้แก่เพศ สติปัญญา และอาชีพของผู้ปกครองเข้ามาวิเคราะห์ด้วย

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับจิตลักษณะ และการฝึกกับลักษณะภูมิหลังทางจิตสังคม ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตสูงเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ” ผลเช่นนี้แสดงว่าไม่ว่านักเรียนวัยรุ่นจะมีความพร้อมจิตสูงหรือจิตต่ำเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน ผลเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้ฝึกพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมนั้น สร้างขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ต้องการตามองค์ประกอบของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉพาะ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะเดิมที่นำมาศึกษา ฉะนั้นไม่ว่านักเรียนจะมีความพร้อมทางจิตสูงหรือจิตต่ำจึงไม่ใช่ตัวแปรที่มีผลต่อประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกมาก – น้อยต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอังคณา เมตุลา (2546) ที่ศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองฝึกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม ซึ่งไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนระหว่างการฝึกกับจิตลักษณะ คือนักเรียนที่มีจิตลักษณะสูงเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีจิตลักษณะต่ำที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของอัมพร แสงวิเชียร (2546) ที่ศึกษาเรื่องการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศบาทรราษฎร์บำรุง จังหวัดสกลนคร ซึ่งไม่พบนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน อยู่ในสถานการณ์โดยรวมต่างก็มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่างกันเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

2.3 การอภิปรายผลตัวแปรทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของ

นักเรียนวัยรุ่น

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์นอกเหนือสมมติฐาน เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรต่างๆ ที่นำมาศึกษาในบทบาทของตัวแปรอิสระนั้นมีตัวแปรใดบ้างที่เป็นตัวแปรทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งได้แก่ (1) เพศ (2) ผลการเรียนเฉลี่ย (3) อาชีพของผู้ปกครอง (4) กลุ่มฝึก (5) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (6) ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน และ

(7) ความเชื่ออำนาจในตน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ ทั้งแบบรวมและแบบก้าวหน้า ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความเชื่ออำนาจในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และกลุ่มฝึก ร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมได้ร้อยละ 50.3 ผลเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ตัวทำนายที่ 1 กลุ่มฝึก การฝึกพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมนั้น มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรม รับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ รัตนา ประเสริฐสม (2546), ดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532), อ้อมเดือน สดมณี (2536), อรวรรณ นามมนตรี (2546) และแสง ทวีคุณ และคณะ (2546) ที่ว่าการพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนนั้นสามารถพัฒนาได้โดยวิธีการฝึกตัว ทำนายที่ 2 ลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน เป็นตัวทำนายที่สำคัญและมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสำคัญของนักเรียนวัยรุ่นหลายประการ เช่น พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้า พฤติกรรมการรักษาความสะอาด พฤติกรรมการลดเลิกกิน พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียน พบว่าลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน จะร่วมกับความเชื่ออำนาจในตนในการทำนายพฤติกรรมเหล่านั้น ฐานันดร เปียศิริ(2545) ; กุหลาบ ไทร โพธิ์ภู (2546) ; รุจิเรศ พิษิตานนท์ (2546) ; สุภาสินี นุ่มเนียน (2546) และตัวทำนายที่ 3 คือ เพศ ซึ่งพบว่า เพศหญิงมีแนวโน้ม ที่จะพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูง ขณะที่เพศชายมีแนวโน้มที่จะพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมได้ต่ำกว่า ผลเช่นนี้เคยพบในงานวิจัยก่อนหน้านี้ เช่น งานวิจัยของสกล เทียงแท้ และสุมิศตรา เจิมพันธ์ (2546) ที่ศึกษาผลการฝึกจิต – พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับขี้อย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น พบว่านักเรียนเพศหญิง มีลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน สูงกว่าเพศชาย เช่นเดียวกัน ภารดี ศรีทอง (2543) ซึ่งศึกษาผลการใช้โปรแกรมเชิงจิตวิทยาเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาวิทยาลัย พลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า นักเรียนเพศหญิงมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนสูงกว่านักศึกษาเพศชาย และสอดคล้องกับการศึกษาของรัตนา ประเสริฐสม (2526) ที่พบว่าเพศหญิงเมื่อฝึกการรับรู้ผลของความพยายามกระทำพฤติกรรมอนามัยแล้ว มีพฤติกรรมอนามัยสูงกว่าเพศชาย

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้ที่นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมไปใช้ ควรศึกษาคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของพฤติกรรมย่อยของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญให้เข้าใจก่อน

3.1.2 ขณะดำเนินกิจกรรม ครูควรเน้นให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติและแสดงความคิดเห็นเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มิได้เกิดจากการบอกเล่าของครู แต่ครูจะกระตุ้น โดยการยกตัวอย่างข่าว และสถานการณ์จากหน้าหนังสือพิมพ์แล้ว ให้นักเรียน แสดงความคิดเห็น เป็นต้น

3.1.3 ก่อนลงมือทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ควรมีวิธีการตกลงกฎ กติกา ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจนเพื่อรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนด

3.1.4 กิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมกลุ่ม ควรมีวิธีการแบ่งกลุ่มที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียน ได้ร่วมกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา และมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

3.1.5 จัดสรุปเป็นขั้นตอนสำคัญ ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และควรประเมินผลความคงทนของการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ใช้การวัด การสังเกต และการสัมภาษณ์ เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักเรียนช่วงวัยอื่นๆ เช่น อายุ 10-12 ปี และอายุ 16-18 ปี โดยการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย

3.2.2 ควรศึกษาหรือเปรียบเทียบ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ระหว่างนักเรียนในชุมชนเมืองใหญ่ และนักเรียนในชุมชนชนบท

3.2.3 ควรศึกษาผลการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พฤติกรรมการรักษาสุขภาพ พฤติกรรมการบริโภค และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล (2531) “การวิเคราะห์องค์ประกอบของความรับผิดชอบของนิสิต
ปริญญาตรีสาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของนิสิตและ
อาจารย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรมวิชาการ (2545) กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2545) รายงานวิจัยฉบับสรุปเรื่องการกำหนดควิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของการแนะ
แนวมิติใหม่ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2545) แผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545- 2549) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2545) เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัด
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2546) มัฆมโนทัศน์กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2546) มาตรฐานการแนะแนว กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2546) ครุสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการแนะแนว กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2542) “การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน
ความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง” กรุงเทพมหานคร กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ
- กุหลาบ ไทร โปษฐ์ (2546) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาด
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) ลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ กรุงเทพมหานคร ชัคเชตมิเดีย
- เกษม จันทสร (2541) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น” ปริญญานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์

- โกศล มีคุณ (2545) “การประเมินคุณภาพเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน่วยที่ 14 หน้า 249-347 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ศึกษาศาสตร์
- โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) “ผลของการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมจริยธรรมของครู” *โครงการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย*
- ขวัญจิต เกี่ยวพันธ์ (2541) “ผลการจัดค่ายวิทยาศาสตร์โดยการสำรวจสิ่งแวดล้อมที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- คณะกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักบริหาร กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสมาคมมูลนิธิ และกลุ่มพัฒนากำลังคน (2526) “คู่มือปลูกฝังค่านิยม” กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- งามตา วนินทานนท์ (2538) “ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร” *รายงานการวิจัยฉบับที่ 50 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- จงจิตร สิริทรัพย์อ่อนนัท (2535) “ปัจจัยที่มีผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใน กรุงเทพมหานคร” *ปริญญาานิพนธ์ ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2540) “คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตรวัดเจตคติเชิงจริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบที่สร้างขึ้น โดยประยุกต์วิธีการของธอร์น ไคด์” *ปริญญาานิพนธ์การศึกษา คุษฎิบัณฑิต สาขาทดสอบ และวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- เจียรนัย ทรงชัยกุล (2540) “สังคมโรงเรียนกับนักเรียนวัยรุ่น” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น* หน่วยที่ 5 หน้า 237-238 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นัตร์สุดา หาญประกอบสุข (2541) “การใช้ชุดแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบ้านม้า อำเภอเมืองลำพูน” *วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

- ชนมณีภา วรกวิน และลินดา สุวรรณดี (2547) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ของนักศึกษาชายในสถาบันอุดมศึกษา” รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา ระบบพฤติกรรม ไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ไชยรัตน์ ปราณิ (2531) “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู” ปรินญาณีพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ฐานวดี สายเนตร (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านสังคมและด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ฐานันตร์ เปียศิริ (2545) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการห้องเรียนสีเขียว” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ดวงเดือน แซ่ตง (2532) “อิทธิพลของการใช้แรงเสริมด้วยเบี้ยรางวัลต่อความเชื่ออำนาจในตนเองของเด็กก่อนวัยรุ่น” ปรินญาณีพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538) “การวัดและการวิจัยทัศนคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ” เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การกำหนดปัญหาการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทยด้านพฤติกรรมจริยธรรมและด้านอื่นๆ ครั้งที่ 2 : วิธีการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัย โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- _____ (2539) *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2541) “รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interaction model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์” *วารสารทันตภิบาล* ปีที่ 10 ฉบับที่ 2
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520) “จริยธรรมของเยาวชนไทย” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- ดวงพร หุ่นตระกูล (2538) “การสร้างแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักศึกษาพยาบาล: วิเคราะห์ความตรงด้วยลักษณะหลากหลาย-วิธีหลาย” ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขา วิชาเอกวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
- คุณิต อุทิศพงษ์ (2547) “การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ทวีวัฒน์ บุญชิต (2543) “ประชาธิปไตยในครอบครัวและ โรงเรียนกับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความสามารถในการรู้จักของนักเรียนวัยรุ่น” ทูลอดหนุนจาก โครงการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ทวีวัฒน์ บุญชิต (2546) “ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ประชาธิปไตยกับจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยนักเรียนมัธยมศึกษา” รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนจาก โครงการวิจัยแม่บทในการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ทัศนาก ทอภักดี (2539) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจในตน และความคิดเกี่ยวกับตนของเด็กในเมืองและชนบท” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 57 กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทิสนา เขมมณี (2545) “ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2545) “ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) “การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ” วิทยานิพนธ์ ปรินญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปนัดดา อัมสกุล (2538) “ผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย กิ่งอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา” ปรินญาวิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

- ปราณี รามสูตร (2533) “ทักษะการจัดกิจกรรมแนะแนวในคาบเรียน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา
ประสบการณ์วิชาชีพการแนะแนว* หน่วยที่ 7 หน้า 271 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ปราณี เฉลยบุญ (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา”
วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545) “ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว”
แขนงวิชาการแนะแนว ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พรชัย รอดสมจิตร(2527) “ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาที่อยู่ในสถานสงเคราะห์และที่อยู่ในครอบครัวปกติในกรุงเทพมหานคร”
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พรทิพา สิงหะบาล (2548) “ปัจจัยทางจิต-สังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการเรียน
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี”
ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พรพรรณ อุทัยวี (2544) “ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ในนักศึกษาครู” ปริญญาานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พัชรภรณ์ รักช่วย (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 โรงเรียนปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช”
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525) “การทดลองสอนความรับผิดชอบต่อแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทาง
สติปัญญาต่างกันโดย วิธีกลุ่มสัมพันธ์” ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พิตร ทองชั้น (2544) “การวางแผนการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการ
วิจัยทางการแนะแนว* หน่วยที่ 3 หน้า 165-220 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช

- ภัสรา อรุณมีศรี (2533) “การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภาวดี ศรีทอง(2541) “ผลการใช้โปรแกรมฝึกเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อการเรียนเล่าเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- รัตนา ประเสริฐสม (2526) “การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียนประถมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- รุจิเรศ พิชิตานนท์ (2546) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมฉลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ล้วน สายยศ (2544) “ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย” ใน *แนวการศึกษาชุดวิชาการวิจัยทางการแนะแนว* หน้าที่ 4 หน้า 229-341 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- ลินดา สุวรรณดี(2543) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วัชร ทรัพย์มี (2545) “การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน้าที่ 12 หน้า 150-153 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาศึกษาศาสตร์
- ศิริรัตน์ แสนยานุกูล (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระแม่มาลีสาธุประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- ศศวรรณ เทศศรีเมือง (2535) “การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- สบโชค พูลนวม (2523) “ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี*
- สามัญศึกษา กรม หน่วยศึกษานิเทศก์ (2528) “การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ชุดการ สอนการปลูกฝังและการสร้างค่านิยมพื้นฐานความรับผิดชอบ” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- สุภาสินี นุ่มเนียม (2546) “ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อนุวัตร คุณแก้ว (2538) “การวัดและการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบึงสามพันวิทยาคม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์” วิทยานิพนธ์การศึกษาศุภบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อมรรวรรณ แก้วผ่อง (2542) “การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อรนุช ชันทะวงศ์ (2544) “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติ และโภชนาบัญญัติ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อัจจิมา จินวาลา (2535) “การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มละครณั้ตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสี้น้อย กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อังคณา เมศุลา(2544) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เอี่ยมพร พลอยประดิษฐ์ (2544) “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตจัญจุมงคลสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

Browne,C.G and Thomas S. Chon (1958). *The Study of Leadership*. Illinois: The Intertate Printes and Publisher.

Butterwarth, T. W. (1974). *The Relationship of Two Different Methods of Reporting Pupil Progress to the Reading Achievement, School Attitude and Self Responsibility of a Sample of Six Grade Pupils*, Dissertation Abstracts Internationnal,352043-A.

Good,Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.

Kohlberg, L (1964). *Development of moral character and moral ideology*. In Hoffman, M. L., and Hoffman, I.V., (Eds.) *Review of Child Development Research*, 1, 83-432.

Lickona,T(1992) *Education For Character. How our school can teach respect and responsibility*. New York: Bantam Books.

Mischel, W. and Mischel, H.N., (1976). *A cognitive social learning approach to morality and self regulation*. In Lickona, T. (Ed) *Moral development and behavior : Theory, research and social issue*. New York : Holt, Rienhart and Winston

Muller,D.J. (1969). *Difference in Social Responsibility among Various Group of College Students* Dissertation Abstracts.

Piaget, J. (1932). *The moral judgment of the child*. London: Harcourt Brace.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ นางวิไลลักษณ์ ชูสกุล
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนขามแก่นนคร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนขามแก่นนคร
2. ชื่อ นางสาวชล สິงห์สุวรรณ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาการแนะแนว หัวหน้างานแนะแนว
 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง
3. ชื่อ นายสุภนิติ์ สาสะเน
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การวัดและประเมินผล มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้างานวัดผล โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒
4. ชื่อ นางสาวชมพูนุช อานามวัฒน์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
 วุฒิการศึกษา กม. หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการ การสอนภาษาอังกฤษ
5. ชื่อ นางทอปัด ชุ่มประคิษฐ์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๑ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
 วุฒิการศึกษา คบ. การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษ การสอนภาษาไทย

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/131

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 26 พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางวิไลลักษณ์ ชุตฤต

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางอรณัฐรา โยธะภา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนี้มีคุณภาพครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การแนะแนว..... ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวীরานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ.0522.16(บ) 131

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพลู อําเภอบางกรือ
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 26 พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวชก สิงห์สุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางอรณัญญา โยระกา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน... ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานําเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศษ 0522.16 (บ)/131

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางซุด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 26 พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุภณิศ ศาตะณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางอรณัญญา โยระกา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นนคอนคั้น ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การวิจัยและงานวิจัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษานี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณ ออภาณนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิชชีรณนถ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ) 13-1

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 26 พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางสาวชมพูนุช อานามวัฒน์
ที่ตั้งส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางอรณีฎรา ไชระภา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาการแนะแนว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ตามโครงการวิทยานิพนธ์
ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความ
ครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ~~หลักวิชาและ~~ ~~การสอน~~ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อ
การปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (น)/ 1๖1

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด ตำบลปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 1120

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางทอปัด ชุ่มประคิษฐ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางอรณัญญา โยธะภา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาการแนะแนว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการรับผิดชอบต่องานของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ตามโครงการวิทยานิพนธ์
ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และ ได้รับ
ความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้เรียบร้อยแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความ
ครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน คหสาขาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อ
การปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับใจ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ภาคผนวก ข

แบบวัด

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและการปฏิบัติตนของนักเรียน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอนดังนี้
 - ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบ
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจของบุคคล
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต
 - ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการกระทำของตน
2. โปรดอ่านคำชี้แจงก่อนตอบแบบสอบถามแต่ละตอนให้เข้าใจ

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามความเป็นจริงหรือความรู้สึกอันแท้จริง
ของนักเรียน

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางอรณีภุษา โยธะกา
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความ และ/หรือ ทำเครื่องหมาย หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริง
ที่สุดของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา.....
3. อาชีพของผู้ปกครอง
 - เกษตรกรรม
 - รับจ้าง
 - รัฐวิสาหกิจ
 - รับราชการ
 - ค้าขาย-ธุรกิจ
 - อื่นๆ(โปรดระบุ).....

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการตัดสินใจ

คำชี้แจง ค่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ที่สมมติขึ้นหากนักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นี้ จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างไรอย่างหนึ่ง โดยมีเหตุผลที่กำหนดไว้ ขอให้นักเรียนพิจารณาก่อนว่านักเรียนตัดสินใจเช่นนั้นเพราะเหตุใด เห็นด้วยกับเหตุผลดังกล่าวในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงบน.....ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวตามความรู้สึกที่แท้จริง ในแต่ละเรื่องขอให้ตอบทั้ง 2 ข้อ

เรื่องที่ 1 ในเวลาที่ข้าพเจ้าว่างจากการเรียนและการทำกรบ้านที่ครูให้เสร็จแล้ว บางครั้งข้าพเจ้าก็ขี้เกียจที่จะทำงานบ้านหรือดูแลน้องเล็กๆ ข้าพเจ้าก็จะวิ่งเล่นหรือไปหาเพื่อน แต่ในบางครั้งข้าพเจ้าก็จะช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านหรือดูแลน้องเล็กๆ เหตุผลที่ข้าพเจ้าช่วยงานบ้านเพราะ

1. เหตุผลที่ข้าพเจ้าทำงานบ้านเพราะ “เมื่อข้าพเจ้าทำตนให้เป็นประโยชน์ ข้าพเจ้าจะสบายใจ และภาคภูมิใจในตนเอง” โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. เหตุผลที่ข้าพเจ้าทำงานบ้านเพราะ “การรู้จักช่วยเหลือผู้ใกล้ชิด ย่อมเป็นมนุษย์ที่ลดความเห็นแก่ตัวไปได้มาก” โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เรื่องที่ 2 ในบางครั้งข้าพเจ้าได้โต้เถียง ทะเลาะวิวาทกับพี่น้องหรือคนในบ้าน แต่ต่อมาข้าพเจ้ารู้สึกตัว จึงเลิกทะเลาะ หรือหลีกเลี่ยงไม่ทะเลาะกับคน อื่นเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ข้าพเจ้ามีเหตุผลเพราะ

1. เหตุผลที่เลิกทะเลาะกับคนอื่นเพราะ “การที่ข้าพเจ้าให้อภัยหรือยกโทษให้กับคนอื่นทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่เต็มที่” โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. เหตุผลที่เลิกทะเลาะกับคนอื่นเพราะ “การทะเลาะเบาะแว้งกับคนอื่นทำให้จิตใจขุ่นมัว ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ การปรับความเข้าใจอย่างสงบเท่านั้นจะแก้ปัญหาได้” โดยเห็นด้วยกับ เหตุผลนี้ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เรื่องที่ 3 ชายคนหนึ่งขับรถมาด้วยความเร็วสูง เพื่อรับนำคนเจ็บส่งโรงพยาบาลแต่บังเอิญรถติดไฟแดง ถ้าข้าพเจ้าเป็นชายคนนั้น ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎจราจร โดยมีเหตุผลคือ

1. ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎจราจรเพราะ “ชีวิตคนคนเดียว มีค่าน้อยกว่าคนอื่นๆอีกหลายคนรวมกัน” ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎจราจรเพราะ “การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของคน โง่เขลาเบาปัญญา” ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เรื่องที่ 4 ในการสอบ ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า เพื่อนที่นั่งข้างๆส่งสารถึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าจะ ไม่ยอมรับกระดาษคำตอบของเพื่อนมาลอก โดยมีเหตุผลคือ

1. ข้าพเจ้าไม่รับกระดาษคำตอบมาลอกเพราะ “เป็นการไม่ยุติธรรมและขาดความรับผิดชอบอย่างมาก หากข้าพเจ้าลอกคำตอบจากเพื่อน” ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าไม่รับกระดาษคำตอบมาลอกเพราะ “ข้าพเจ้าต้องรักษาศักดิ์ศรีของตน” ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เรื่องที่ 5 มีชายร่างกำยำ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สกปรกและขาดวิน เทียวเดินขอเงินจากผู้สัญจร ณ สถานีรถโดยสารประจำทาง มีหลายคนให้เงินด้วยท่าที่ไม่เต็มใจ มีหลายคนที่ไม่ให้ด้วยท่าที่ที่หวาดกลัว ข้าพเจ้ามีเงินอยู่ในกระเป๋าไม่มากนัก และยังคงขอเงินจากผู้ปกครองใช้ ชายคนนั้นเดินมาหาข้าพเจ้า ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ให้เงินชายคนนั้นเพราะ

1. ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ให้เงินชายคนนั้นเพราะ “เป็นการไม่ยุติธรรมกับสังคมที่คนบางคนไม่ยอมทำงาน แต่เรียกร้องความช่วยเหลือจากคนอื่น” โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ให้เงินชายคนนั้นเพราะ “การให้ความช่วยเหลือคนที่มีสภาพปกติด้วยการให้ทาน มิใช่วิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง” โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ ในระดับ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย \surd ลงบนเส้น..... ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าคิดว่าการทำความดีโดยขาดผู้รู้เห็น เป็นการกระทำที่สูญเปล่า

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะสิ่งต่างๆมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. สิ่งตอบแทนที่ดีที่สุดในการทำงานคือ ตะแนน หรือค่าชมเชยจากครู

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. การได้อยู่ในถิ่นต่างแดน ข้าพเจ้าคิดว่าจะทำให้เราทำอะไรก็ได้ เพราะไม่มีใครรู้จักเรา

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. หากข้าพเจ้าพบเห็นของที่อยากได้มาก แม้มีราคาแพงข้าพเจ้าจะตัดสินใจซื้อและยอมอดออมในภายหลัง

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้ามักจะทนไม่ไหวหากต้องการหรืออยากได้สิ่งใดมาก แต่ต้องคอยนาน

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำของตน

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย \surd ลงบนเส้น..... ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ฉันเชื่อว่าฉันก็เป็นนักกีฬาที่เก่งได้ ถ้าฉันขยันฝึกซ้อม

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. คนอื่นจะชอบฉันหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการกระทำของฉันเอง

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. ฉันเชื่อว่าความสำเร็จเกิดจากความพยายามและตั้งใจจริง โชคมีส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ฉันเชื่อว่า แม้ฉันจะทำดีสักปานใด เพื่อนๆก็ไม่รักฉัน

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. ฉันเชื่อว่าแม้อยู่ไกลบ้าน ฉันก็สามารถควบคุมตนมิให้ประพฤติดนเสียหายนได้

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. ฉันเชื่อว่าที่ฉันประสบอุบัติเหตุเพราะดวงไม่ดี

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่ควรกระทำ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 20 ข้อ
2. โปรดอ่านคำชี้แจงก่อนตอบแบบสอบถามให้เข้าใจ

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามความเป็นจริงหรือความรู้สึกอันแท้จริง
ของนักเรียน

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางอรณีญา โยธะกา

ผู้วิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่ควรกระทำ

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงบนเส้น..... ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าเชิญชวนบุคคลในครอบครัว ปรึกษาพลังงานเพื่อส่วนรวม

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ถ้าคนอื่นไม่ช่วยกันทิ้งขยะให้ถูกที่ ข้าพเจ้าก็จะทิ้งขยะไม่ถูกที่เหมือนกัน เพราะข้าพเจ้าก็ทำได้เช่นเดียวกับคนอื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าไม่เคยโยนความผิดที่ตนเองทำให้แก่คนอื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. เมื่อข้าพเจ้าทำของส่วนรวมเสียหาย ข้าพเจ้าจะพยายามปกปิดเพื่อไม่ให้คนอื่นทราบ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. เมื่อมีโอกาสข้าพเจ้าจะให้ความช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่าอยู่เสมอ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้าจะช่วยเหลืองานของสังคม เมื่อได้รับมอบหมายเท่านั้น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

15. ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่จำเป็นต้องทำตามกฎระเบียบของชุมชนเสมอไป เมื่อการกระทำนั้นไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่คนอื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

16. แม้ว่าข้าพเจ้าจะทราบแหล่งซื้อขายหรือมั่วสุมาเสพติด ข้าพเจ้าก็จะไม่สนใจที่จะแจ้งตำรวจ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

17. ข้าพเจ้าคิดว่าการรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเป็นหน้าที่ของคนในสังคมทุกคน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

18. ข้าพเจ้าจะรีบแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทันที เมื่อพบเห็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการทะเลาะวิวาท

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

19. ข้าพเจ้าบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของเครื่องใช้เพื่อช่วยเหลือสังคมที่ได้รับความเดือดร้อน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

20. ในการทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจ เมื่อได้ทำงานน้อยกว่าคนอื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ภาคผนวก ก

คุณภาพของแบบวัด

แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

นิยามปฏิบัติการ

พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสถานการณ์หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมที่ตนดำรงอยู่ ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกที่ดี (1) มีส่วนร่วมในกิจกรรม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม (2) การช่วยรักษาสาธารณสมบัติ และการช่วยจูงใจให้บุคคลอื่นในสังคมมีพฤติกรรมรับผิดชอบ (3) การช่วยสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม (4) การสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามให้กับสังคม

ผังแบบวัด จากนิยามปฏิบัติการของตัวแปร สามารถจำแนกได้เป็น 4 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ มีทั้งข้อความที่เป็น บวกและลบ ดังนี้

องค์ประกอบ	ข้อความ		รวม
	ข้อความ +	ข้อความ -	
1.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม	5, ,19	6,11	4
2. การช่วยสอดส่องพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อสังคม	10,18	16,12	4
3. การรักษาสาธารณสมบัติ	8,9,17	4,13	5
4.การสร้างสรรค์ความเจริญในสังคม	1,7,3,14	2,15,20	7
รวมจำนวนข้อทั้งหมด	11	9	20

แบบรายงานคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 1 การรายงานคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับของแบบวัดตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม

ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อที่ใช้	ก่อนตัด 40 ข้อ		ตัดเหลือ 20 ข้อ	
		ค่า r	ค่า α	ค่า r	ค่า α
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ควรกระทำ	20 ข้อ	จาก -0.01	0.79	จาก 0.23	0.86
		ถึง 0.55		ถึง 0.64	

ตารางที่ 2 การรายงานคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับของแบบวัดตัวแปรการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อที่ใช้	ก่อนตัด 10 ข้อ		คงไว้ทั้ง 10 ข้อ	
		ค่า r	ค่า α	ค่า r	ค่า α
แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจ	10 ข้อ	จาก 0.20	0.68	จาก 0.20	0.68
		ถึง 0.60		ถึง 0.60	

ตารางที่ 3 การรายงานคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับของแบบวัดตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อที่ใช้	ก่อนตัด 10 ข้อ		คงไว้ทั้ง 10 ข้อ	
		ค่า r	ค่า α	ค่า r	ค่า α
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต	10 ข้อ	จาก 0.20	0.75	จาก 0.20	0.75
		ถึง 0.58		ถึง 0.58	

ตารางที่ 4 การรายงานคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับของแบบวัดตัวแปรความเชื่ออำนาจในตน

ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อที่ใช้	ก่อนตัด 10 ข้อ		คงไว้ทั้ง 10 ข้อ	
		ค่า r	ค่า α	ค่า r	ค่า α
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของตน	10 ข้อ	จาก 0.20	0.76	จาก 0.20	0.76
		ถึง 0.64		ถึง 0.64	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางอรณัญญา โยระกา
วัน เดือน ปีเกิด	3 พฤศจิกายน 2509
สถานที่เกิด	อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิทยาลัยศรีอีสาน 2530
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
ตำแหน่ง	ครู ชำนาญการ